

STYCZEŃ-LUTY 2018

nr 1/2018 (101)

ISSN 1642-6797

Gazeta UNIWERSYTECKA

pracowników i studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego

TEMAT NUMERU

• HONOROWY DOKTORAT DLA PROF. RITY SÜSSMUTH

W NUMERZE:

Z ŻYCIA UCZELNI

- PROFESURA NA WYDZIALE FILOLOGICZNYM
- KOLEJNY SUKCES KOŁA NAUKOWEGO Z WYDZIAŁU PEDAGOGICZNEGO

DO POCZYTANIA

- ROLA JĘZYKA POLSKIEGO W ODZYSKANIU PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI

SPEKTAKLE,
WYSTAWY,
WYDARZENIA:

- PROF. POKRYWKI JÓZEF BŁOGOSŁAWIONY

KONFERENCJE

- I RZESZOWSKIE FORUM „TECHNOLOGIA W MEDYCYNIE”
- COP I JEGO IMPLIKACJE DLA LOKALNEGO RYNKU PRACY

8 STYCZNIA
2018 R.

KONCERT KOŁĘD

Z ŻYCIA UCZELNI: JEST LEPIEJ, A JAK BĘDZIE? 3 • HONOROWY DOKTORAT DLA PROF. RITY SÜSSMUTH 5 • PROFESURA NA WYDZIALE FILOLOGICZNYM 7 • PROMOCJA XI TOMU CZASOPISMA „ANALECTA ARCHAEOLOGICA RESSOVIENSIA” 9 • OD POWIELACZA DO DRUKU CYFROWEGO 12 • KONCERT KOŁĘD PRACOWNIKÓW I STUDENTÓW UR 13 • STYPENDIA MINISTRA 15 • KOLEJNY SUKCES KOŁA NAUKOWEGO Z WYDZIAŁU PEDAGOGICZNEGO 16 • PRACA ZAWODOWA W SPOSÓB TRWAŁY POŁĄCZYŁA LUDZI 18

DO POCZYTANIA: ROLA JĘZYKA POLSKIEGO W ODZYSKANIU PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI 20 • HELENA DEUTSCH – UCZENNICA ZYGMUNTA FREUDA 22 • INSTYTUT NAUK O POLITYCE – CO ROKU NOWE STUDIA PODYPLOMOWE 23 • WYDAWNICTWO UR POLECA 24 • RZESZÓW–BIELEFELD PARTNERSTWO OD 1991 ROKU 25 • CZAS WOLNY W HOLISTYCZNYM UJĘCIU 26

SPEKTAKLE, WYSTAWY, WYDARZENIA: PROF. POKRYWKI JÓZEF BŁOGOSŁAWIONY 27 • CHANUKA NA UNIWERSYTECIE RZESZOWSKIM 29 • KRAJOBRAZ JAKO PRZESTRZEŃ DZIAŁALNOŚCI TWÓRCZEJ STUDENTÓW ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU 31 • RZESZOWIANIE W KRAKOWIE 32 • ARTEFAKTY ‘17 34 • W ROCZNICĘ URODZIN 35 • UNIWERSYTET RZESZOWSKI NA TRASIE PROJEKTU ZESPOŁU PIEŚNI I TAŃCA „ŚLĄSK” 36

GRANTY, WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA: GRANTY DLA PRACOWNIKÓW WYDZIAŁU BIOTECHNOLOGII 38 • NAUKOWA ETIUDA DLA DOKTORANTA Z WYDZIAŁU FILOLOGICZNEGO 39 • UNIWERSYTET RZESZOWSKI + UKRAINA + CHINY 42

KONFERENCJE: I RZESZOWSKIE FORUM „TECHNOLOGIA W MEDYCYNIE” 43 • RZESZOWSKIE SPOTKANIE ELEKTORADIOLOGÓW 46 • COP I JEGO IMPLIKACJE DLA LOKALNEGO RYNKU PRACY 47 • KONFERENCJA NAUKOWA „PRODUKCJA I BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI” 49

NA SPORTOWO: ŚWIĘTOWANIE NA BASENIE 51 • PO RAZ PIĄTY W KRYNICY 52 • PIERWSZY MIĘDZYNARODOWY AKADEMICKI TURNIEJ SZACHOWY 53 • V GRAND PRIX UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO 54 • TURNIEJ SZACHOWY O PUCHAR JM REKTORA UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO 55

LUDWIK
BOROWIEC

JEST LEPIEJ, A JAK BĘDZIE?

Początek każdego roku jest okazją do planowania nowych zadań, podejmowania wyrzeczeń i oceny minionego czasu. Dla każdej uczelni ostatnie miesiące mijającego roku to czas sprawozdań i porównań z wcześniejszymi okresami. Na podstawie tych danych powstaje obraz szkolnictwa wyższego Polski, wiele liczb trafia do GUS-u, a następnie do roczników branżowych. Sprawdźmy zatem, ilu mamy studentów na Uniwersytecie Rzeszowskim – na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

Według stanu na 30 listopada 2017 r. na 12 wydziałach uczelni było 16 516 osób, i to jest optymistyczna wiadomość, bo rok wcześniej było 16 418 studentów. Jest więcej o 98 studentów. I po raz pierwszy od kilkunastu lat odwróciła się tendencja spadkowa.

Od roku 2009 systematycznie ubywało studentów, wtedy było ogółem 22 193, z czego 8373 na studiach niestacjonarnych. Na UR, podobnie jak na wszystkich uczelniach Polski, studia niestacjonarne są już szczytkowe – w tym roku akademickim u nas studiuje tym trybem 3147 osób, prawie trzy razy mniej niż przed dziewięć laty. Być może reforma szkolnictwa polegająca na likwidacji gimnazjów zachęci wielu naszych absolwentów do podnoszenia kwalifikacji i zdobywania uprawnień do nauczania drugiego lub trzeciego przedmiotu. Miejmy nadzieję, że będą to czynić nie tylko uczestnicząc w zajęciach kwalifikacyjnych studiów podyplomowych.

Fot. M. Święcicki

Z OBRAD SENATU

Przedświadczone posiedzenie Senatu odbyło się **21 grudnia 2017 r.**

W pierwszej części obrad, z udziałem Władysława Ortyła, marszałka województwa podkarpackiego, debatowano nad sprawą przejęcia przez Uniwersytet Rzeszowski Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie. Trwające od dłuższego czasu dyskusje zwięźliwie głosowanie w tej sprawie. W konsekwencji Senat jednomyślnie postanowił nie wyrazić zgody na przejęcie szpitala przez Uniwersytet Rzeszowski, a także zobowiązać władze rektorskie do zintensyfikowania starań o budowę szpitala uniwersyteckiego będącego zaczątkiem odrębnego kampusu UR. Podjęta została w tej sprawie stosowna uchwała.

W dalszej części obrad Senat postanowił wszcząć procedurę nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rzeszowskiemu pani profesor Annie Blom.

Zatwierdzone zostały: korekta planu rzeczowo-finansowego UR na 2017 rok oraz prowizorium planu rzeczowo-finansowego na rok 2018.

Pozytywnie zaopiniowano wniosek o przekształcenie Pozawydziałowego Instytutu Biotechnologii w Wydział Biotechnologii.

Ponadto zaaprobowano wnioski Wydziału Filologicznego o utworzenia kierunków studiów: *polonistyka stosowana*, studia stacjonarne I stopnia oraz *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*, studia stacjonarne II stopnia (oba o profilu ogólnoakademickim). Za zgodą Senatu utworzone zostały także nowe kierunki studiów podyplomowych: *wizerunek i zarządzanie w administracji publicznej* (na Wydziale Socjologiczno-Historycznym) oraz *administracja publiczna* (na Wydziale Prawa i Administracji).

Przyjęto także uchwałę stwierdzającą dostosowanie profili i programów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na Uniwersytecie Rzeszowskim wynikającą z obowiązku dostosowania (do końca grudnia 2017 r.) do zapisów art. 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W sprawach kadrowych pozytywnie zaopiniowano wniosek Rady Wydziału Socjologiczno-Historycznego o za-

trudnienie ks. prof. dra hab. Stanisława Nabywańca na stanowisku profesora zwyczajnego.

Po zakończeniu obrad senatorowie uroczystie połamali się opłatkiem.

Na posiedzenie Senatu w dniu 25 stycznia br. zostali zaproszeni studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego, którym prof. dr hab. Sylwester Czopek – rektor UR wręczył dyplomy potwierdzające przyznanie stypendiów Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2017/2018 (więcej na str. 15 GU).

W dalszej części obrad procedowano wniosek o nadanie Medalu Wielkiego Uniwersytetu Rzeszowskiego Prezydentowi Miasta Rzeszowa Tadeuszowi Ferencowi. Podejmując w tej sprawie uchwałę, Senat wyraził uznanie i szacunek dla działalności i zasług Pana Prezydenta na rzecz rozwoju Uniwersytetu Rzeszowskiego, otwartości na problemy rzeszowskiego środowiska akademickiego oraz wspólne inicjatywy UR i miasta.

Informacje na temat bieżących spraw czelni – m.in. finansów, oceny parametrycznej i okresowej, zwłaszcza w kontekście proponowanych zmian w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, przekazał prowadzący obrady prof. dr hab. Sylwester Czopek.

Pod głosowanie poddano również wnioski: o utworzenie studiów podyplomowych *odpowiedzialność karna i karno-skarbowa funkcjonariusza publicznego*, a także zniesienie kierunku studiów *europaistyka*, studia II stopnia o profilu ogólnoakademickim (na Wydziale Prawa i Administracji).

Senat poparł także rozpoczęcie kształcenia studentów Wydziału Medycznego UR na kierunku *lekarstwu* w języku angielskim, w ramach tzw. English Division, od roku akademickiego 2018/2019.

W sprawach osobowych pozytywnie zaopiniowano wnioski rad wydziałów o zatrudnienie na stanowisku profesora nadzwyczajnego dr hab. Doroty Osuchowskiej (na Wydziale Filologicznym) oraz dr hab. Wioletty Zawitkowskiej (na Wydziale Socjologiczno-Historycznym).

Małgorzata Dworak

DARIUSZ J.
MAJKOWSKI

HONOROWY DOKTORAT DLA PROF. RITY SÜSSMUTH

Uroczyste posiedzenie Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 22 stycznia 2018 roku poświęcone było w całości nadaniu tytułu doktora honoris causa profesor Ricie Süßmuth, byłej przewodniczącej Bundestagu. Postulatorem nadania zaszczytnego tytułu był Wydział Socjologiczno-Historyczny, zaś laudatorem prof. dr hab. Aleksander Bobko – senator RP, sekretarz stanu w MNiSW. Jest to ósmy doktorat honorowy dla prof. R. Süßmuth, wcześniejsze otrzymała na trzech uczelniach w Niemczech, a poza tym w Stanach Zjednoczonych, Francji, Bułgarii i Izraelu. Uniwersytet Rzeszowski przyznał to honorowe wyróżnienie po raz trzynasty, a po raz pierwszy kobiecie.

Rita Süßmuth po studiach romanistycznych i historycznych w Münsterze, Tybindze i Paryżu oraz studiach podyplomowych z pedagogiki, socjologii i psychologii uzyskała doktorat na podstawie rozprawy, której przedmiotem jest antropologia dziecka we współczesnej literaturze francuskiej. Jeszcze przed podjęciem działalności politycznej, w latach 1982–1985, kierowała Instytutem „Kobieta i Społeczeństwo”. W 1985 r. została powołana do gabinetu kanclerza Helmuta Kohla na urząd Mini-

stra ds. Młodzieży, Rodziny i Zdrowia (od 1986 także ds. Kobiet), a tym samym została pierwszym ministrem ds. kobiet na poziomie rządu federalnego. Była posłanką do Bundestagu w latach 1987–2002, a od 1988 do 1998 r. była jego przewodniczącą. Pełniła funkcję przewodniczącej Federalnego Związku Uniwersytetów Powszechnych (1988–2015), obecnie jest jego honorową przewodniczącą, stała na czele Unii Kobiet (1986–2001), będąc równocześnie członkiem prezydium CDU (1987–1998),

a w latach 2000–2001 przewodniczyła Niezależnej Komisji ds. Imigracji. Po zakończeniu aktywnej działalności politycznej nadal czynnie uczestniczy w życiu publicznym, m.in. jako przewodnicząca Rady Ekspertów ds. Imigracji i Integracji. W latach 2004–2005 członkini Światowej Komisji ONZ ds. Migracji Międzynarodowej, w latach 2005–2009 była prezydentem Wyższej Szkoły Ekonomicznej SRH w Berlinie, a od 2010 jest przewodniczącą Konsorcjum Szkół Wyższych Niemiecko-Tureckiego Uniwersytetu w Stambule. Ponadto prof. Rita Süßmuth działała i działa w wielu innych instytucjach, z czego na

szczególną uwagę zasługuje funkcja prezydenta Niemieckiego Instytutu Kultury Polskiej (Deutsches Polen-Institut /DPI/) oraz praca na rzecz walki z AIDS, jest członkinią Wysokiej Komisji ONZ ds. AIDS. Za swoją pracę i aktywność oraz osiągnięcia otrzymała liczne nagrody.

Po uroczystym otwarciu posiedzenia Senatu przez prof. **Sylwestra Czopka** – rektora UR sylwetkę honorowej laureatki przedstawił dziekan Wydziału Socjologiczno-Historycznego dr hab. **Paweł Grata**, prof. UR, po czym laudację wygłosił prof. Aleksander Bobko. Wyróżnienie przyznano w uznaniu nie tylko dorobku naukowego laureatki, ale także z wdzięcznością i szacunkiem za jej dokonania w nawiązywaniu i budowaniu przyjaznych stosunków pomiędzy Niemcami i Polską, kreowaniu nowych i kordialnych więzi nie tylko politycznych, i nie tylko pomiędzy Niemcami i Polakami, lecz w całej Europie. Laudator zaakcentował zaangażowanie Rity Süßmuth w sprawę systematycznego odnotowywania Polski podczas obchodów 50. rocznicy zakończenia drugiej wojny światowej w 1995 roku.

Po odebraniu dyplomu doktora honoris causa głos zabrala prof. Rita Süßmuth. W swoim wykładzie szczególną uwagę zwróciła na potrzebę dążenia do realizacji dobrych celów, poszukiwania porozumienia, a przede wszystkim łączenia tego, co wielu wydaje się sprzeczne. Zwróciła m.in. uwagę na to, że interes jednostki wcale nie musi być sprzeczny z interesem ogółu, a zawsze należy szukać dobrego i zdrowego kompromisu, tego co łączy, a nie dzieli. Sukcesem jest realizowanie zadań, które początkowo wydają się absolutnie niemożliwe. Taka idea – zadaniem laureatki – wynika zarówno z wartości chrześcijańskich, jak i wartości ogólnoludzkich. Jeśli coś wydaje się nierealne, należy do tego dążyć wytrwale, jeśli coś się wydaje zepsute, źle funkcjonujące, nie należy porzucać nadziei, tylko to reformować. Jako przykład sukcesu historycznego podała moment jednoczenia się Europy, od początków Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali po Unię Europejską, kiedy wydawało się, że pojednanie pomiędzy Niemcami i Francuzami nie będzie możliwe, a w każdym razie nie w tak stosunkowo krótkim czasie, jak to nastąpiło. Jako analogię do tego procesu podała proces pojednania Polaków i Niemców. Wspomniała historyczny list biskupów polskich do niemieckich, wizytę kanclerza Willy'ego Brandta i jego hołd oddany ofiarom getta w Warszawie, gest pojednania kanclerza Helmuta Kohla i premiera Tadeusza Mazowieckiego. W wymiarze mniej symbolicznym akcentowała silne relacje partnerskie pomiędzy Niemcami i Polską już po upadku Muru Berlińskiego i żelaznej kurtyny, m.in. znakomitą współpracę gospodarczą, kulturalną i naukową, w której sama laureatka aktywnie uczestniczyła. Jej zainteresowanie Polską, jak wspominała, wynikało z tego, że obraz Polski w okresie jej młodości w Niemczech był nieostry, mało znany i często nieprawdziwy.

Uroczystość zamknęły wystąpienia gratulacyjne przedstawicieli władz Podkarpacia i Rzeszowa, posłów i przedstawicieli Towarzystwa Polsko-Niemieckiego.

Fot. M. Świąćcicki

LUDWIK
BOROWIEC

PROFESURA NA WYDZIALE FILOLOGICZNYM

7 grudnia 2017 roku z rąk prezydenta Andrzeja Dudy nominację profesorską otrzymała dr hab. JOLANTA PASTERKA, prof. UR z Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Profesor Jolanta Pasterska jest pracownikiem Zakładu Teorii i Antropologii Literatury w Instytucie Filologii Polskiej.

Pracę naukową rozpoczęła po ukończeniu studiów polonistycznych w roku 1988 w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie. Stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo uzyskała na macierzystej uczelni w roku 1998 na podstawie rozprawy *Proza fabularna Leopolda Tyrmanda* napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Zbigniewa Andresa. W roku 2009 Rada Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nadała jej stopień doktora habilitowanego. Opublikowała dotąd trzy monografie autorskie: *Świat według Tyrmanda. Przewodnik po utworach fabularnych* (Rzeszów 2000) „*Lepszy*” *Polak? Obrazy emigranta w prozie polskiej na obczyźnie po 1945 roku* (Rzeszów 2008) – książka nominowana do nagrody Związku Pi-

sarzy Polskich na Obczyźnie w roku 2010, *Emigrantki, nomadki, wagaundki. Kobiety narracje (e)migracyjne* (Rzeszów 2015). Obecnie przygotowuje książkę pt. *Wygnań i mit. Szkice o pisarzach (e)migracyjnych*. Zredagowała i współredagowała 31 prac zbiorowych. Ogłosiła też ponad 60 rozdziałów w monografiach zbiorowych i 34 artykuły w czasopiśmie naukowych. Wzięła udział w 51 konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Aktualnie jest zastępcą redaktora naczelnego czasopisma „Tematy i Konteksty” (Lista „B” MNiSW, 12 pkt), redaktorem serii wydawniczej *Z archiwum pisarza* (6 tomów), członkiem Rady Recenzentów „Kwartalnika Edukacyjnego”, członkiem Rady Naukowej pisma „Język Polski i Kultura” (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Sło-

wacja). Do roku 2016 była współpracownikiem pisma „Ekspresje” (Stowarzyszenie Pisarzy Polskich za Granicą, Londyn, Wielka Brytania).

W Instytucie Filologii Polskiej prof. Jolanta Pasterska jest kierownikiem Pracowni Badań i Dokumentacji Kultury Literackiej, gdzie razem z zespołem gromadzi, opracowuje i publikuje materiały archiwalne ze zbiorów pozyskanych od polskich pisarzy i uczonych. W kadencji 1999–2001 była członkiem Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie. W latach 2002–2005 i 2009–2012 pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Odbiła staże naukowe w Uniwersytecie Jagiellońskim (rok akad. 1996–1997 i 2005–2006). Przez wiele lat była kierownikiem kwalifikacyjnych studiów podyplomowych *Język polski dla humanistów* (2002–2007) oraz studiów podyplomowych *Wiedza o kulturze z elementami antropologii kultury* (2009–2015). Była również instytutowym koordynatorem ds. Programu Erasmus (2009–2014), a w latach 2009–2016 była opiekunem Koła Naukowego Antropologów Kultury.

Głównym przedmiotem zainteresowań naukowych prof. dr hab. Jolanty Pasterskiej jest polska literatura współczesna, a zwłaszcza proza emigracyjna (po 1989 roku – migracyjna), zaś tematem wiodącym jest opisywana w niej kwestia szeroko pojętej tożsamości kulturowej i sytuacja Polaka na obczyźnie. W tak zarysowanej perspektywie mieszczą się różnorodne pola badawcze związane m.in. z kwestią pojmowania sytuacji emigranta, sposobami jej artystycznego przedstawiania, stosowaniem rozmaitych poetyk, konwencji, języków, wreszcie – z odwołaniami do tradycji. Odczytywanie literatury emigracyjnej dokonywane przy użyciu narzędzi antropologii kulturowej, która koncentruje się na analizie interakcji między „swoim” i „obcym”, pozwala badaczce na rozpatrywanie zjawiska emigracji czy postemigracji w innym niż dotąd układzie. Dominujący rys badawczego postępowania Jolanty Pasterskiej polega na przyjmowaniu perspektywy antropologicznej i badaniu tekstu literackiego jako zapisu świadomości współtworzonej przez doświadczenie historyczne, przygody codzienności, przywiązanie do tradycji i postawę wobec nowego świata.

Obok głównego nurtu badań prof. dr hab. Jolanty Pasterskiej należy wskazać również inne zagadnienia, np. portrety pisarzy współczesnych (m.in. Nahacza, Stasiuka, Szubera, Czerwińskiego), problem pogranicza i regionalizmu oraz perspektywę tożsamości. W jej polu zainteresowań mieszczą się zarówno teksty powstałe na obczyźnie, jak i utwory autorów piszących w kraju. Jest nie tylko znawczynią tematów literaturoznawczych, ale również ekspertem w zakresie złożonych problemów (e)-migranckich i tożsamościowych.

Ważną częścią działalności naukowej prof. Jolanty Pasterskiej jest praca zespołowa. Niedawno koordynowała prace związane z projektami badawczymi realizowanymi wspólnie z Uniwersytetem Jagiellońskim (*Twórczość Józefa Bujnowskiego* oraz *Studia i szkice o twórczości Anny Frajlich*) i Uniwersytetem Śląskim (*Współcześni prozaicy polscy*). Od 2012 roku jest kierownikiem

problemu badawczego *Polska literatura na świecie* realizowanego w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Aktualnie w ramach projektu „Dziedzictwo narodowe” realizuje dwa granty naukowe: *Polemika (krytyczno)literacka w Polsce – między studium przypadku a historią literatury. Edycje krytyczne [Spory o powieść w dyskusjach krytyczno-literackich Drugiej Emigracji]* oraz *Bibliografia zawartości „Wiadomości Polskich, Politycznych i Literackich” (Paryż–Londyn, 1940–1944) i „Wiadomości” (Londyn, 1946–1981)*. Prof. dr hab. Jolanta Pasterska odbyła wizyty naukowe w instytucjach krajowych i zagranicznych (Węgry, Słowacja, Włochy) i wypromowała pięcioro doktorów. Trzy osoby mają otwarte – pod jej kierownictwem – przewody doktorskie. Przy okazji warto odnotować, iż jeden z jej doktorantów – mgr Michał Żmuda został stypendystą Fundacji Fulbrighta, w roku akademickim 2015/2016, zaś w roku 2017 został laureatem konkursu Narodowego Centrum Nauki, programu Etiuda. Jako recenzent uczestniczyła wielokrotnie w przewodach doktorskich i postępowaniach habilitacyjnych. Systematycznie sporządzała ekspertyzy naukowe, opinie i recenzje wydawnicze.

Ciekawym i rozległym wycinkiem działalności badaczki jest popularyzacja nauki i aktywność środowiskowa. Jolanta Pasterska opublikowała kilkadziesiąt tekstów o charakterze popularyzatorskim, regularnie uczestniczy w pracach popularyzujących naukę zarówno w środowisku lokalnym, jak i ogólnopolskim czy międzynarodowym. Jest członkiem Stowarzyszenia Literacko-Artystycznego „Fraza” (od 1991), Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego (od 2012) i Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych oraz regionalnego Towarzystwa Przyjaciół Biecza i Ziemi Bieckiej (od 1999). Jest pomysłodawcą, założycielem i kustoszem instytutowej „Galerii na Pięterku”. Od jej powstania (w 2009 roku) zorganizowała pięćdziesiąt sześć wystaw indywidualnych i cztery zbiorowe (w tym wystawy specjalne – inspirowane twórczością Wiesława Myśliwskiego, Janusza Szubera, Brunona Schulza i Jana Pawła II). Była organizatorką dyskusji panelowych poświęconych twórcom regionu, na przykład Jerzemu Grotowskiemu (*W stronę źródeł, rytuałów i przedstawień*), a także sympozjów okolicznościowych, na przykład *Znaleźć źródło. Twórczość literacka Karola Wojtyły – Jana Pawła II*. W prowadzonej przez nią Pracowni Badań i Dokumentacji Kultury Literackiej zdeponowane zostały archiwa pisarskie m.in. Floriany Śmiei, Jana Darowskiego, Kazimierza Brauna, Józefa Wittlina, Wita Tarnawskiego, Andrzeja Buszy oraz Lucyny i Piotra Żbikowskich. W wyniku tej ostatniej działalności organizowała szereg spotkań autorskich z pisarzami (na przykład z Kazimierzem Braunem, Florianem Śmieją i córką Józefa Wittlina – Elżbietą Wittlin-Lipton).

Do jej ważnych działań na rzecz popularyzacji nauki zaliczyć należy również realizację projektów w ramach współpracy z rzeszowskim Teatrem im. Wandy Siemaszkowej pt. „Zaczynamy od Brukseli” – cykl spotkań ze współczesną dramaturgią krajów Unii Europejskiej.

skiej (2012), „3 x Różewicz. Czytanie performatywne” (2014), prowadzenie spotkań autorskich w „Szajna Galerii” i przygotowanie wystaw dotyczących życia i twórczości pisarzy emigracyjnych w Bibliotece UR (2009–2014). Warto odnotować także przygotowanie i opracowanie cyklu wyjazdów studyjnych i naukowych dla studentów i doktorantów rzeszowskiej polonistyki.

Za swą działalność naukową i organizacyjną prof. dr hab. Jolanta Pasterska została uhonorowana Nagrodą II

stopnia Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie (1998), Srebrnym Krzyżem Zasługi (2003), dyplomem uznania za nowatorskie podejście do edukacji, otwartość na nowe pomysły oraz aktywną współpracę ze studentami w programie „Wolontariat studencki” przyznanym przez Centrum Wolontariatu Studenckiego w Warszawie (2005) oraz Nagrodą II stopnia Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego (2012).

Fot. Kancelaria Prezydenta RP

KATARZYNA
TRYBAŁA-
-ZAWIŚLAK

PROMOCJA XI TOMU CZASOPISMA „ANALECTA ARCHAEOLOGICA RESSOVIENSIA”

25 października 2017 roku odbyło się seminarium naukowe „Studia nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza” połączone z uroczystą promocją XI tomu czasopisma „Analecta Archaeologica Ressoviensia”. Od czwartego numeru czasopisma poszczególne tomy poświęcone są konkretnej tematyce – tym razem problemom epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. W omawianym tomie łącznie opublikowano 13 artykułów. Większa ich część poświęcona została kwestiom chronologii i periodyzacji, zarówno epok brązu i wczesnego żelaza, jak i poszczególnych ugrupowań kulturowych datowanych na ten czas. Niektóre teksty ukazują także przydatność różnych kategorii zabytków i źródeł, prezentują niecodzienne znaleziska, zawierają refleksje dotyczące dziejów badań lub rozważania natury metodologicznej.

Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego
prof. dr hab. Sylwester Czopek z egzemplarzem
XI tomu „Analecta Archaeologica Ressoviensia”

Prof. dr hab. Bogusław Gediga (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Wrocław) podczas wykładu

Zorganizowanie naukowego spotkania było zatem świetną okazją do zaprezentowania szerszemu gronu badaczy nie tylko najnowszego tomu „AAR”, ale także wybranych problemów, w tym wiążących się z najnowszymi odkryciami, w formie referatów i prezentacji. Zaproszenie zarówno do uczestnictwa w tym wydarzeniu, jak i wygłoszenia wykładów przyjęli najwybitniejsi badacze epoki brązu i wczesnej epoki żelaza z różnych ośrodków archeologicznych (Kraków, Wrocław, Lublin, Poznań, Toruń). Przewodniczącym obrad był prof. dr hab. Jan Machnik, który wprowadził słuchaczy w problematykę seminarium. Referaty wygłosili również: prof. dr hab. Sławomir Kadrow („Wczesna epoka brązu w Małopolsce”), prof. dr hab. Bogusław Gediga („Przemiany kulturowe we wczesnej epoce żelaza w świetle nowych badań”), prof. dr hab. Jan Chochorowski („Na obrzeżach antycznego świata – Syginnowie Herodota w kulturowej rzeczywistości Kotliny Karpackiej”) oraz prof. dr hab. Sylwester Czopek („Wczesna epoka żelaza w dorzeczu Sanu w świetle nowych badań i odkryć”).

Prof. dr hab. Sylwester Czopek podczas wykładu

Prof. dr hab. Jan Chochorowski (Instytut Archeologii UJ, Kraków) podczas wykładu

To ostatnie wystąpienie miało wymiar szczególny, bowiem stało się okazją do – można by rzec – premierowej prezentacji szerszemu gronu specjalistów niezwykle odkrycia pochodzącego z ostatniego sezonu badań na scytyjskim grodzisku w Chotyńcu. W trakcie wystąpienia profesor Sylwester Czopek wraz z zespołem dokonał uroczystego odsłonięcia pierwszej odkrytej na ziemiach polskich greckiej amfory umieszczonej w specjalnie na tę okazję przygotowanej gablocie.

Wszystkim uczestnikom seminarium, a w szczególności referentom, organizatorzy składają serdeczne podziękowania za udział w uroczystości, wygłoszenie niezwykle interesujących wykładów oraz niewątpliwy wkład w stworzenie miłej atmosfery spotkania. Słowa wdzięczności należą się także autorom artykułów opublikowanych w XI tomie „Analecta Archaeologica Ressoviensia” i recenzentom – za zaangażowanie w tworzenie interesujących tekstów. Redaktorzy tomu wyrażają nato-

Prof. dr hab. Tadeusz Malinowski (Poznań) w filmie z zyczeniami nagrany z okazji rzeszowskiego seminarium

miast nadzieję, że zarówno wysoki poziom merytoryczny tomu, jak i jego graficzna i edytorska strona znajdą uznanie wśród badaczy epoki brązu i wczesnej epoki żelaza.

W tym miejscu nie sposób nie wspomnieć o jeszcze jednej – najważniejszej – idei, która przyświecała zarówno uczestnikom seminarium, jak i twórcom tomu, a mianowicie – uhonorowaniu osoby, której był on poświęcony. **Chcieliśmy bowiem uczcić w ten sposób Jubileusz 35-lecia pracy naukowej profesora Sylwestra Czopka, wybitnego badacza epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, wieloletniego dyrektora Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, byłego dziekana Wydziału Socjologiczno-Historycznego, prorektora do spraw nauki, a obecnie rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego.**

Dla wielu z nas Profesor zawsze był i nadal jest Mistrzem i prawdziwym Autorytetem, niezwykle pomocnym w kwestiach naukowych i organizacyjnych, mającym czas dla swoich współpracowników i uczniów, a co niezwykle istotne – stawiającym wymagania w pierwszej kolejności zawsze w stosunku do siebie. Ten wzorzec naukowca, niestrudzonego badacza źródeł, a przy tym doskonałego ich znawcy, dla wielu z nas zawsze pozostanie niedoścignionym, choć tak zachęcającym do naśladowania. Ogromna życzliwość, niezwykle wyrozumiałość i skromność, a przy tym wielka charyzma to cechy, które Profesora charakteryzują od zawsze. Dlatego właśnie w dowód uznania, szacunku i wdzięczności dla Jego Osoby, z prawdziwą przyjemnością i satysfakcją zadedykowaliśmy Profesorowi XI tom „Analecta Archaeologica Ressoventia”.

Trzeba także zaznaczyć, że inspiratorem i pomysłodawcą przedsięwzięcia był prof. dr hab. Tadeusz Malinowski z Poznania, archeolog i jeden z najbardziej uznanych badaczy epok brązu i wczesnego żelaza. To właśnie w słowie wstępnym profesora Tadeusza Malinowskiego, nazwanym „Dedykacją”, czytamy o początkach działalności naukowej Jubilata, czyli pierwszym artykule naukowym dotyczącym symbolicznego grobu podkloszowego kultury pomorskiej. Profesor Tadeusz Malinowski niestety nie mógł przybyć na Seminarium, ale był z nami obecny w sposób szczególny. W krótkim filmie, nagrany specjalnie na tę okazję i wyświetlonym w formie „niespodzianki” dla Szacownego Jubilata, przekazane zostały pozdrowienia i gratulacje, a wznosząc toast profesor Tadeusz Malinowski złożył życzenia dalszych sukcesów i wszelkiej pomyślności dla prof. dra hab. Sylwestra Czopka.

Niech na zakończenie najlepszą ilustracją dokonaj Jubilata będzie cytat z „Dedykacji” Profesora Tadeusza Malinowskiego: „Nie ujmując zasług innym archeologom, tak miejscowym, jak i głównie wywodzącym się z innych ośrodków archeologicznych, w rozpoznawaniu pradziejów i wczesnego średniowiecza na terenie Polski południowo-wschodniej, to jednak całokształt Pańskiej działalności, którą tylko bardzo skrótowo przedstawiłem, sprawił, że – moim zdaniem – rzeszowski ośrodek archeologiczny należy do czołowych w naszym kraju”.

Fot. T. Tokarczyk

Prof. dr hab. Sylwester Czopek wraz z zespołem prowadzącym wykopaliska w Chotyńcu w chwilę po uroczystym odsłonięciu greckiej amfory

LUDWIK
BOROWIEC

OD POWIELACZA DO DRUKU CYFROWEGO

Mgr Stanisław Dudziński w latach 1972–1979 organizował drukarnię i kierował uczelnianym wydawnictwem. Od roku 1979 do 1996 (z przerwami) pełnił funkcję zastępcy, a następnie dyrektora administracyjnego WSP. W latach 1996–2015 był dyrektorem wydawnictwa i poligrafii uczelni. Ostatnio kierował drukarnią UR.
W styczniu br. zakończył pracę zawodową.

– **Panie dyrektorze, proszę krótko przedstawić możliwości techniczne naszej drukarni będącej integralną częścią Wydawnictwa UR.**

– Drukarnia jest niezbędna do szybkiej i sprawnej realizacji różnych zadań, od druku akcydensów poczynając, a na wieloarkuszowych publikacjach książkowych kończąc. W ostatnich latach drukarnia przeszła niezbędną modernizację. Stosowaną przez lata typograficzną metodę druku zastąpiła technika cyfrowa. Mamy dwie profesjonalne maszyny cyfrowe – do druku monochromatycznego firmy „Xerox” i kolorowego firmy „Conica Minolta”. Aby szybciej i taniej oprawiać książki, stosujemy technikę opraw klejonych. Zakup profesjonalnej oklejarki był możliwy dzięki finansowemu wsparciu przez władze Wydziału Pedagogicznego UR. Dziękuję serdecznie dr. hab. Ryszardowi Pęczkowskiemu,

prof. UR, dziekanowi wydziału za zrozumienie naszych potrzeb i wkład w ogólnouniwersytecką inwestycję. Ten zakup w znaczący sposób poprawia i przyspiesza produkcję książek.

– **To jest optymistyczna prognoza na najbliższe lata. A przy okazji może wrócimy do początków wydawnictwa. Był rok 1972.**

– Ówczesne władze WSP przydzieliły dla nowo tworzonej jednostki pomieszczenie w budynku przy ul. Miodowej, a pierwszym pracownikiem – i przez pewien czas jedynym, ze mną współpracującym – była red. Krystyna Baran, która niedawno też odeszła na emeryturę. Wtedy zaczęły się zakupy profesjonalnego sprzętu; pierwsza maszyna do druku offsetowego typu „Romayor” nie zmieściła się w drzwiach wydawnictwa i stała w korytarzu. Wówczas podstawowymi urządzeniami tzw. małej poligrafii były powielacze i kserografy, a więc techniki niestosowane już w XXI wieku.

Po okresie rozruchu władze uczelni zdecydowały o rozwoju wydawnictwa i znaleźliśmy się w budynku obecnej pedagogiki przy ul. ks. Jałowego 24. Tam też była pierwsza drukarnia i magazyn książek, a wydawnictwo miało kilka pomieszczeń. Nastąpił podział na dwa uzupełniające się działy: redakcję i drukarnię. Systematycznie kupowano nowe maszyny, co znacznie przyspieszało proces drukarski. Książki drukowano metodą kserograficzną i offsetową, a ich okładki techniką typograficzną.

W czasach rektora Józefa Lipca wydawnictwo powtórnie trafiło na prawy brzeg Wisłoka, do budynku przy ul. Kopisto, do pomieszczeń po Katedrze Technologii, którą przeniesiono na Politechnikę Rzeszowską. Tu równaliśmy do najlepszych, kupując dostępne maszyny i wprowadzając nowe technologie. Rozwój redakcji był tak szybki, że coraz częściej współpracowaliśmy w zakresie druku i oprawy z innymi drukarniami. Przeszliśmy drogę od autorskich rękopisów wprowadzanych do

drukarni za pomocą linotypów po elektroniczny skład komputerowy. Obecnie nie ma ręcznego składu tekstu, dominują drukarki laserowe i profesjonalne oprawy książek.

– **Więcej drukujemy?**

– Oczywiście, pamiętam, że początkowo przygotowanie i wydruk jednej książki zajmowały około miesiąca. Ale potem było lepiej; w 1985 roku drukowaliśmy 2 tytuły miesięcznie, w 1991 roku drukarnia wyprodukowała 36 tytułów, a pięć lat później co tydzień ukazywała się jedna książka przygotowana do druku przez uczelniane wydawnictwo. W 2010 roku padł kolejny rekord – wydano 100 książek. Ubiegły, 2017 rok, zamknęliśmy liczbą 160 tytułów, w tym 138 z planu wydawniczego, przy czym warto pamiętać, że kiedyś przygotowane pozycje miały większy niż obecnie nakład. Akademickie publikacje dotknęła ta sama choroba, co cały rynek wydawniczy – maleje zainteresowanie czytelnicze nauką książką drukowaną.

– **Pewnie obecnie niejedyn nauczyciel akademicki i student na równi z książką ceni czytnik, którego zalety są zachwalane nie tylko przez producentów sprzętu elektronicznego.**

– W naszym wydawnictwie także nastąpiły zmiany technologiczne, a także zmiana pokoleniowa pracowników. Był taki okres, że w wydawnictwie (razem z drukarnią) pracowało 35 osób, teraz jest ich 20. Tym, którzy w różnych miejscach wykonują coraz bardziej specjalistyczne zadania, życzę dalszego rozwoju, nadążania za otaczającą nas techniką. A z drugiej strony powtórzę slogan – współczesna działalność wydawnicza i poligraficzna wymaga systematycznych zakupów najnowszych komputerów i nowych programów oraz drukarek. Bo to także decyduje o jakości pracy i ocenie Wydawnictwa UR przez autorów i czytelników.

– **Dziękuję za rozmowę, gratuluję sukcesów podczas wieloletniej pracy.**

DARIUSZ J.
MAJKOWSKI

KONCERT KOŁĘD PRACOWNIKÓW I STUDENTÓW UR

8 stycznia 2018 r. w sali koncertowej Wydziału Muzyki po raz kolejny odbył się uniwersytecki koncert kołęd. Muzykowali i śpiewali nie tylko pracownicy i studenci Wydziału, ale wzorem lat poprzednich także przedstawiciele poszczególnych jednostek UR – pracownicy, wykładowcy i studenci, a także ich rodziny. Na spotkanie zaprosili: prof. dr hab. Sylwester Czopek – rektor UR oraz dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR – dziekan Wydziału Muzyki.

Spotkanie opłatkowe było dopełnieniem świątecznego nastroju koncertu. Wśród gości pojawili się pracownicy i studenci UR oraz przedstawiciele duchowieństwa, a liczni wykonawcy reprezentowali wszystkie wydziały, a także dwa zespoły dziecięce: Międzywy-

Prof. dr hab. Artur Mazur reprezentował Wydział Medycyny, a dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR Wydział Prawa i Administracji. Reprezentacją Wydziału Sztuki był 5-osobowy zespół, a Wydziału Ekonomii – zespół Inflacja. Solistką Wydziału Filologicznego była dr hab. Joanna Golonka, prof. UR, a z Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego wystąpił prof. dr hab. Michał Zarichnyy. Wydział Wychowania Fizycznego postawił na zespół w składzie: dr Grzegorz Bielec – gitara, dr Jacek Kulpiński – bas, mgr Wiesław Szarek – wokół, gitara, mgr Wawrzyniec Fularz – instrumenty perkusyjne, podobnie

działowy Dziecięcy Zespół Kolędniczy „MINI RESOVIA SALTANS”, pod opieką mgr. Sławomira Gołęba, który wykonał pastorałkę autorską, oraz Mały Uniwersytet Dziecięcy pod kierownictwem mgr. Andrzeja Drożdża, który zagrał i zaśpiewał „Wesołą pastorałkę”, a wykonawcami byli dr hab. Marta Wrońska – skrzypce, dr Sławomir Rębisz – gitara, mgr Andrzej Drożdż – fortepian oraz dzieci. Wydział Muzyki reprezentowali: dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR, dr hab. Krzysztof Kostorzewa, prof. dr hab. Grzegorz Oliwa, dr Tomasz Zając. Z Wydziału Socjologiczno-Historycznego wystąpili: dr hab. Krystyna Leśniak-Moczuk, prof. UR oraz studenci.

zespołowo reprezentowali Wydział Biotechnologii – dr Małgorzata Kus-Liśkiewicz, dr hab. Robert Pązik, prof. UR oraz Amelia Liśkiewicz. Reprezentantami Wydziału Pedagogicznego byli dr Janusz Boczar oraz pracownicy i studenci, a z Wydziału Biologiczno-Rolniczego wystąpili: mgr Natalia Kochman-Kędzióra i Milena Puchalska.

Na długiej liście wykonawców nie zabrakło również prof. dra hab. Aleksandra Bobko, byłego rektora, sekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz dra hab. Józefa Cebulskiego, prof. UR – prorektora ds. infrastruktury i współpracy z gospodarką,

Fot. M. Grygiel-Rożek i G. Polański

LUDWIK
BOROWIEC

STYPENDIA MINISTRA

Podczas styczniowego posiedzenia Senatu prof. dr hab. **Sylwester Czopek** – rektor UR wręczył grupie studentów dokumenty potwierdzające przyznanie stypendiów MNiSW (za wyniki uzyskane w ubiegłym roku). Wyróżniono: z biotechnologii cztery osoby – Oliwię Koszłą, Ewę Kwaśniewicz, Joannę Rzeszutko i Izabelę Justynę Woś; z filozofii Bartłomieja K. Krzycha. Z Wydziału Filologicznego nagrodzone zostały dwie osoby: z filologii polskiej Mateusz Kucab, z filologii rosyjskiej Maria Sibirnaja. Z Wydziału Lekarskiego stypendium otrzymał Krzysztof Kiper (kierunek lekarski), a z politologii Karol Piękoś. Z socjologii nagrodzono Klarę Łukasiewicz. Najlepszym studentem na Wydziale Sztuki jest Elias Dymow.

Jesienią 2017 r. do MNiSW trafiło 1861 wniosków o przyznanie stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, w tym 1275 wniosków studentów i 586 wniosków doktorantów. Wnioski były oceniane zgodnie z procedurą określoną w przepisach rozporządzeń z 17 lipca 2015 r.

Stypendia przyznawane są za „wybitne osiągnięcia naukowe lub artystyczne związane z odbywanymi studiami, lub wybitne osiągnięcia w sporcie”. Kandydaci do stypendiów MNiSW otrzymują podczas ocen dorobku punkty za autorstwo publikacji naukowych, udział w realizowanych projektach badawczych, autorstwo (lub współautorstwo) wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego. Wysoko oceniane są też referaty własne wygłoszone na konferencjach, w których uczestniczyli prelegenci z co najmniej pięciu ośrodków akademickich. W staraniach o stypendium liczą się także nagrody uzyskane w konkursach o zasięgu międzynarodowym.

W roku akademickim 2017/2018 wysokość stypendium ministra wynosi 15 000 zł – w przypadku studentów oraz 25 000 zł dla doktorantów. Stypendia są wypłacane studentom i doktorantom przez uczelnię. Wypłata następuje jednorazowo.

Na liczącej 78 nazwisk liście nagrodzonych doktorantów nie ma ani jednej osoby z UR.

Fot. M. Świąćicki

MACIEJ
KOKOSZKA

KOLEJNY SUKCES KOŁA NAUKOWEGO Z WYDZIAŁU PEDAGOGICZNEGO

W dniach 17–19 listopada 2017 roku w Warszawie na zakończenie Interdyscyplinarnego Kongresu Studenckiego Ruchu Naukowego, który odbywał się na Zamku Królewskim, nagrodzono najlepiej pracujące studenckie koła naukowe. W kategorii Najlepsze Koło Naukowe Roku 2017 Koło Naukowe Pedagogów i Pedagogów Specjalnych (Wydział Pedagogiczny UR) zdobyło trzecią nagrodę w siódmej edycji Konkursu STRUNA (Studenckiego Ruchu Naukowego) organizowanego pod patronatem ministra nauki i szkolnictwa wyższego. Studenci otrzymali dyplom oraz kamerę do nagrywania ważnych wydarzeń organizowanych przez koło, książkę *Jak przygotować projekty naukowe*, breloczki i długopisy z logo MNiSW. Listopadowe wyróżnienie jest kolejnym dla Koła Naukowego Pedagogów i Pedagogów Specjalnych, które aktywnie działa od wielu już lat na Wydziale Pedagogicznym.

Obecne Koło jest kontynuacją aktywnie działającego Studenckiego Koła Naukowego Pedagogów, które rozpoczęło działalność wraz z powstaniem Instytutu Pedagogiki w Rzeszowie. Niezmiernie oddanym opiekunem studentów była wówczas dr Zdzisława Płużek.

W 2016 roku w szóstej edycji konkursu STRUNA (w kategorii Najlepsze Koło Naukowe Roku 2016) to Koło otrzymało wyróżnienie jako „najlepsi z najlepszych”. Wówczas dr hab. Krystyna Barłóg, prof. UR – opiekun Koła – zdobyła I nagrodę w kategorii Opiekun Naukowy Roku.

Koło Naukowe Pedagogów i Pedagogów Specjalnych zostało powołane przy Zakładzie Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie w 2009 roku, jego opiekunem została dr hab. Krystyna Barłóg, prof. UR. Misją Koła jest poznawanie przez studentów wielu kontekstów i obszarów zmian dokonujących się we współczesnej pedagogice, pedagogice specjalnej oraz rozszerzenie wiedzy i zainteresowań w zakresie nowatorskich metod i form pracy z dziećmi i młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rehabilitacji i terapii wsparcia rodziny, poznanie warunków, okoliczności, wartości edukacji inkluzyjnej, w tym poczucia sensu życia oraz jakości życia studiującej młodzieży z niepełnosprawnością. Podejmowana problematyka jest analizowana holistycznie i systemowo z uwzględnieniem zarówno podstaw teoretycznych, jak i praktyki pedagogicznej. Studenci pod kierunkiem opiekuna Koła włączają się do prowadzonych badań naukowych, a wyniki wielu zrealizowanych projektów są prezentowane na konferencjach naukowych oraz publikowane w wydawnictwach uczelnianych.

Studenci z Koła Naukowego są organizatorami wykładów naukowych prowadzonych przez wybitnych uczonych zajmujących się nowatorskimi zmianami w pedagogice i pedagogice specjalnej. Systematycznie także przygotowują wnioski do różnych programów, a po ich pozytywnej akceptacji realizują uczelniane granty badawcze. Efektem tych działań są referaty wygłaszane podczas konferencji oraz publikacje artykułów naukowych. Studenci systematycznie organizują naukowe konferencje i sympozja. Ważną problematyką studenckiej aktywności są także organizowane na wydziale spotkania z najlepszymi, kreatywnymi praktykami oraz udział w warsztatach i kursach doskonalących.

W ramach realizowanych różnych form aktywności studenci z Koła nawiązali także kontakty z innymi kołami w Polsce. Członkowie Koła byli również w czasie wakacji w Kolumbii, poznając tam warunki edukacji dzieci i młodzieży. Podczas naukowych wyjazdów systematycznie prezentowane są wyniki prowadzonych badań, natomiast w Rzeszowie organizują różne spotkania z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną oraz ich rodzicami i opiekunami. Szczególnie uroczysty charakter mają spotkania z okazji organizowanego każdego roku przez studentów na wydziale Światowego Dnia Świadomości Autyzmu. Wówczas sale wykładowe przystrojone są na niebiesko. W programie zawsze są projekcje najnowszych filmów

na ten temat, warsztaty i spotkania pedagogów z rodzicami oraz warsztaty dla studentów, przyszłych pedagogów i terapeutów. Ważnym wydarzeniem jest także program artystyczny dla zaproszonych dzieci.

Pedagodzy również współpracują z rzeszowskim hospicjum dla dzieci. Podczas wizyt w hospicjum studenci wręczają dzieciom różne podarki i upominki zebrane przez studentów kierunku pedagogika.

W roku akademickim 2016/2017 Kołem kieruje czteroosobowy zarząd: **Klaudia Sabat-Zabłotni** – przewodnicząca Koła Pedagogów i Pedagogów Specjalnych, **Dominika Karcz** – zastępca przewodniczącej oraz **Janusz Kawa** i **Natalia Kwoka**.

Wielkim wydarzeniem dla wszystkich studentów Koła Pedagogów i Pedagogów Specjalnych było ubiegło-

roczne zaproszenie do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. 27 stycznia Jarosław Gowin – minister nauki i szkolnictwa wyższego wręczył nagrody laureatom 6 edycji StRuNa (Studencki Ruch Naukowy). Koło Pedagogów i Pedagogów Specjalnych reprezentowali w Warszawie: Dominika Karcz i Janusz Kawa oraz opiekun dr hab. Krystyna Barłóg, prof. UR. Studenci z Wydziału Pedagogicznego UR otrzymali wyróżnienie w kategorii „Koło Naukowe Roku 2016”. Jednocześnie minister Jarosław Gowin wręczył opiekunowi Koła statuetkę – nagrodę w kategorii „Opiekun Naukowy Roku 2016” za wspieranie studenckiego ruchu naukowego.

Fot. Archiwum KNPiPS i J. Kawa

MAŁGORZATA
SŁOWIŃSKA-
-CZURCZAK

PRACA ZAWODOWA W SPOSÓB TRWAŁY POŁĄCZYŁA LUDZI

Organizowane od lat przez Uczelnianą Komisję Społeczną spotkania noworoczne ludzi, którzy kiedyś pracowali w szkołach wyższych Rzeszowa, a od 2001 r. w Uniwersytecie Rzeszowskim z władzami uczelni i za-

proszonymi gośćmi utwierdzają w przekonaniu, że warto pamiętać! „Ludzie potrzebują innych ludzi” – to hasło jest nadal aktualne i skutecznie wdrażane z myślą o tych, którzy czas zawodowej aktywności mają już za sobą.

W tym roku takie uroczyste spotkanie miało miejsce 20 stycznia br. Zorganizowano je w restauracji Orchidea. Poprzedzone zostało mszą św. w intencji emerytowanych pracowników w akademickim kościele pod wezwaniem św. Jadwigi Królowej.

Wyrazy szacunku i życzliwości oraz życzenia zgromadzonym złożył uczestnikom spotkania prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor UR. O potrzebie świętowania, ludzkiej pamięci i życzliwości mówił ks. Janusz Kosior, proboszcz parafii św. Jadwigi Królowej.

Uroczystość muzycznie oprawiła grupa wokально-instrumentalna Zespołu „Resovia Saltans” z akompaniamentem dra hab. Pawła Palucha, prof. UR.

Łamanie się opłatkiem, wspólne życzenia i rozmowy były okazją do wspomnień i powrotów do czasów aktywności zawodowej. Wielu wyrażało wolę udziału w kolejnym, przyszłorocznym spotkaniu. Wszak taka jest tradycja, a ta tworzy historię!

Fot. M. Świąćicki

ROLA JĘZYKA POLSKIEGO W ODZYSKANIU PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI

W 2018 roku obchodzimy setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. To wspaniała okazja, aby zastanowić się nad naszym odniesieniem do Ojczyzny, aby pomnożyć nasz patriotyzm, a także przypomnieć, dzięki czemu Polska po tylu narodowych tragediach, po 123 latach niewoli odzyskała w roku 1918 wolność.

Historycy przedstawiają udział dziejowych czynników wewnętrznych i zewnętrznych w tym wiekopomnym wydarzeniu; czyn zbrojny Polaków w XIX wieku, powstania narodowe, klęskę państw zaborczych w Wielkiej Wojnie 1914–1918, wysiłek militarny Polaków w czasie tej wojny, działalność Ojców Niepodległości z Józefem Piłsudskim, Ignacym Paderewskim, Wojciechem Korfiantym na czele. W tej publikacji pragnę choć w niewielkim stopniu przybliżyć rolę języka polskiego w odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Język jest podstawowym dobrem zarówno dla pojedynczej osoby, jak i całego narodu. To najbardziej język ojczysty łączy wszystkich Polaków, jest wspaniałym dziedzictwem przekazanim nam przez poprzednie pokolenia. Stanowi podstawowy element tożsamości narodowej; naród jest narodem głównie dlatego, że mówi jednym, wspólnym językiem, że w tym języku buduje fundamenty wspólnoty, jej kulturę duchową i materialną, narodową odrębność, obrazy świata, całą wiedzę,

” Język ojczysty łączy wszystkich Polaków, jest wspaniałym dziedzictwem przekazanym nam przez poprzednie pokolenia. Stanowi podstawowy element tożsamości narodowej; naród jest narodem głównie dlatego, że mówi jednym, wspólnym językiem, że w tym języku buduje fundamenty wspólnoty, jej kulturę duchową i materialną, narodową odrębność, obrazy świata, całą wiedzę, założenia aksjologiczne i ideologiczne.

założenia aksjologiczne i ideologiczne. I tę prawdę świetnie znali także zaborcy. Musieli zatem, aby ugruntować swoją władzę, uderzyć w język polski. Kiedy Rzeczpospolita utraciła ostatecznie w roku 1795 swoją niepodległość, kiedy trzy agresywne państwa zaborcze podzieliły obszar naszego kraju, prócz likwidacji polskich urzędów i instytucji państwa, uderzono także w język polski. I to prześladowanie polszczyzny jako głównego nośnika niepodległej myśli, duchowej niezależności narodu trwały z większym lub mniejszym natężeniem przez całą niewolę. Językiem urzędowym był niemiecki dla zaborów pruskiego i austriackiego i język rosyjski dla zaboru rosyjskiego. Swoistą chwilą wytchnienia były lata 1815–1830 w Królestwie Kongresowym i okres autonomii Galicji 1867–1914.

Walka o język polski toczyła się przez cały okres zaborów. Była to najdłuższa wojna w historii Polski. Polacy zrozumieli, że jeśli przegrają tę wojnę, już nic im nie pomoże, naród przestanie istnieć, a imię Polski zostanie – jak chcieli tego zaborcy i ciągle to podkreślali – wymazane na zawsze z mapy Europy.

Wojna o język odbywała się na kilku płaszczyznach. Najpierw był to front najważniejszy, polska rodzina, kiedy matki były najwspanialszymi nauczycielkami młodych Polaków. Polskie matki uczyły kolejne pokolenia po polsku nie tylko pacierza, ale i ojczystej kultury. Ojcowie i mężowie walczyli z bronią w rękę w powstaniach, emigrowali, cierpieli na Syberii, a matki i żony trwały na posterunku, w kraju. Dlatego Józef Piłsudski polecił, aby jego serce spoczęło na Rossie, koło grobu Matki: Matka i Serce Jej Syna.

Polskie rodziny w walce o ocalenie języka polskiego dzielnie wspierał Kościół katolicki, Polska odzyskała w roku 1918 wolność także dzięki temu, że ziemia polska wydała w wieku XIX wielką liczbę wspaniałych ludzi

” Kiedy Rzeczpospolita upadła, Polacy po kilku latach wywołanych szokiem po tej straszliwej klęsce znaleźli Ojczyznę w języku i w kulturze, bo kiedy braknie państwa, ojczyzną staje się język. Literatura piękna przejęła rolę państwa w kształtowaniu umysłów, w wyznaczaniu kierunków walki o polskość, w kultywowaniu tradycji i idei niepodległości.

Kościół. Wiek XIX to wiek polskich świętych zawsze mocno powiązanych z ojczystym językiem i polską kulturą, by wymienić tylko kilku św.: Rafała Kalinowskiego, Edmunda Bojanowskiego, Szczęsnego Felińskiego, Honorata Koźmińskiego, brata Alberta.

Wielkim frontem wojny o język polski w okresie zaborów była literatura polska. Kiedy Rzeczpospolita upadła, Polacy po kilku latach wywołanych szokiem po tej straszliwej klęsce znaleźli Ojczyznę w języku i w kulturze, bo kiedy braknie państwa, ojczyzną staje się język. Literatura piękna przejęła rolę państwa w kształtowaniu umysłów, w wyznaczaniu kierunków walki o polskość, w kultywowaniu tradycji i idei niepodległości. Oto garść przykładów. Kilkanaście lat po klęsce Julian Ursyn Niemcewicz, były poseł na Sejm Czteroletni, były adiutant Tadeusza Kościuszki, pisze w latach 1808–1810 *Śpiewy historyczne*, które mocno wpłynęły na polską świadomość narodową i językową w I połowie XIX wieku. Niemcewicz opiewa w nich wspaniałą przeszłość Polski. W 1797 roku został po raz pierwszy wykonany utwór, który jest obecnie hymnem Polski, Józefa Wybickiego *Jeszcze Polska nie umarła*. W roku 1808 został ten tekst wydany drukiem w Warszawie i od tego czasu zagrzewa Polaków do walki o wolność i jest znakiem polskość, nie tylko zagrzewa, ale budzi także nadzieję powiązaną – jak mówi zastosowany tu zabieg semantyczny – z życiem każdego pokolenia Polaków. Musimy wiedzieć, że Polska nie zginie (nie umrze) tak długo, jak długo (póki) żyją pokolenia Ją kochające.

W roku 1816 został napisany hymn *Boże, coś Polskę*. Była to uroczysta pieśń na cześć cara Aleksandra I, który rok wcześniej koronował się na króla kadłubowego Królestwa Polskiego. Słowo jest potężną bronią, okazało się to także w tym tekście. Otóż utwór ten sławiający cara stał się najdoskonalszym, najcelniejszym polskim hymnem patriotycznym. Ktoś wpadł na genialny wprost pomysł, aby słowa: „Naszego króla zachowaj nam, Panie” zastąpić słowami „Ojczyznę wolną racz na wrócić, Panie!” Słowo jest mocniejsze niż niejeden miecz.

A potem nastąpiła twórczość wielkich polskich romantyków – Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackie-

go, Zygmunta Krasińskiego, Cypriana Kamila Norwida z ich najwyższym w dziejach literatury polskiej artyzmem i umiłowaniem Polski, a także słowa polskiego. *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza to sam rdzeń polskość. Podobnie twórczość pozytywistów, chociaż inaczej niż romantyków, ciągle obsesyjnie skupiała się na Polsce, na ojczystej kulturze i narodowym języku. Henryk Sienkiewicz krzepił serca Polaków nie tylko przez ukazywanie wspaniałych momentów historycznych, ale i przez kapitalny żywioł języka polskiego. Fragment tekstu z *Lata 1800* Henryka Sienkiewicza, kiedy Skawiński czyta początek *Pana Tadeusza*, należy do najpiękniejszych, najbardziej wzruszających w literaturze polskiej. Mowa polska powróciła do tułacza!

W roku 1910 z okazji odsłonięcia Pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie została po raz pierwszy publicznie odtworzona kolejna pieśń narodowa, potężna broń w walce o język polski – *Rota* Marii Konopnickiej. Pieśń ta powstała kilka lat wcześniej w związku ze wzmożonymi prześladowaniami polskość w zaborze pruskim. Niemcy po zjednoczeniu w roku 1871 poczuły swoją moc i chciały ostatecznie się rozprawić z językiem polskim i naszą kulturą przez Kulturkampf. Słynny strajk dzieci w Wrześni to jeden z epizodów tej brutalnej germanizacji. Maria Konopnicka napisała wówczas *Rotę* i ta pieśń uczyniła więcej dla polskość i idei niepodległości niż niejeden czyn zbrojny.

Walka o język polski w okresie zaborów odbywała się także na niwie naukowej. Podam tylko dwa przykłady. W latach 1807–1815 w bardzo niespokojnym okresie historycznym Samuel Bogumił Linde, Szwed z pochodzenia, zafascynowany polską kulturą, wydał sześć tomów *Słownika języka polskiego*. Było to dzieło fundamentalne dla formowania inteligencji polskiej w XIX wieku. Z kolei Henryk Oskar Kolberg, Niemiec z pochodzenia, także ogromny miłośnik kultury polskiej i naszego języka, wydał w latach 1857–1890 aż 33 tomy monumentalnego dzieła *Lud polski*. Zebrał w nim obyczaje, mowę, opowieści, pieśni polskich chłopów.

Po uzyskaniu przez Galicję autonomii w roku 1867 na terenach zaboru austriackiego odnoszono wielkie zwycięstwa w walce o język polski. Dwa działające uniwersytety: Jagielloński w Krakowie i Jana Kazimierza we Lwowie przywróciły język polski jako język wykładowy i język dzieł naukowych. Nawet w niewielkich miastach powstawały z inicjatywy lokalnych komitetów „cesarsko-królewskie gimnazja klasyczne” z językiem polskim. Cesarz Franciszek Józef erygował liczne szkoły średnie. Kraków i Lwów przygotowywały kadry dla przyszłego państwa. Podstawą była nauka języka polskiego.

Jeśli zatem zapytamy, dzięki czemu Polska odzyskała niepodległość w roku 1918, to musimy odpowiedzieć, że wśród wielu przyczyn była to także fundamentalna rola języka polskiego, który jak najcenniejszy skarb został przechowany i rozwinięty w czasie niewoli.

Mowo polska, bądź pozdrowiona!

HELENA DEUTSCH – UCZENNICA ZYGMENTA FREUDA

16 stycznia br. w Bibliotece Austriackiej Instytutu Filologii Germańskiej UR przebywała dr **Jolanta Czartoryska**, która podczas spotkania ze studentami przedstawiła życie i medyczne dokonania Heleny Deutsch – sławnej psychoanalityczki specjalizującej się w psychologii kobiety.

Do światowego środowiska psychoanalityków, w tym klasyków wiedeńskich, Helena (urodzona w Przemyślu) wchodziła powoli. W 1907 r. rozpoczęła studia medyczne na Uniwersytecie Wiedeńskim, gdzie szczególnie zainteresowała się psychiatrią. Kiedy zetknęła się z badaniami Z. Freuda, wiedziała, że to jest to, co ją naprawdę interesuje. W lutym 1918 r. Deutsch przyjęto do Wiedeńskiego Towarzystwa Psychoanalitycznego. Potem, po okresie prowadzenia własnej praktyki lekarskiej i opublikowaniu wielu prac naukowych, współzałożyła w Wiedniu instytut, którego była dyrektorem i wykładowcą (w latach 1924–1935). Helena Deutsch należy do grona czołowych twórców światowego systemu szkolenia psychoanalitycznego, najpierw w Austrii, a potem w USA. Ten system przetrwał w znacznej mierze do naszych czasów.

Helena urodziła się w zasymilowanej rodzinie przemyskiego adwokata Wilhelma Rosenbacha. W wielonarodowym Przemyślu to była często naturalna sytuacja dla wielu ludzi. Helena bardzo wcześnie określiła się jednoznacznie jako Polka, jakkolwiek jej żydowskość była naturalna. We wspomnieniach napisała, że przez całe życie Przemyśl stanowił centrum jej życia na ziemi, mimo że poznała wiele innych miejsc. W ostatnich dniach życia mówiła tylko po polsku, choć przez kilkadziesiąt lat mało używała tego języka (zmarła w USA w 1982 r., w wieku 98 lat). Maturę zdała w Przemyślu mając 23 lata. Od kilku lat była zakochana w Hermanie Liebermanie, przemyskim adwokacie, działaczu socjalistycznym, pośle do parlamentu wiedeńskiego dwóch kadencji (w latach 1907/1918). Był od niej starszy o 14 lat i żonaty, więc ich romans stał się w mieście skandalem.

Helena chciała studiować w Wiedniu prawo, ale to nie było jeszcze możliwe, więc wybrała medycynę i... romans trwał w najlepsze. Lieberman często jeździł do Wiednia jako działacz socjalistyczny, a od wyborów czerwcowych 1907 r. jako poseł do Reichsratu. Gdyby

nie ta miłość i chęć wyrwania się z domu, prawdopodobnie nie byłoby psychoanalityka-kobiety, jednej z pierwszych uczennic Z. Freuda. W 1912 roku uzyskała doktorat i poślubiła Feliksa Deutscha. Jej życie w Wiedniu było momentami bardzo trudne emocjonalnie. Przeżyła wiele chwil chwały, ale również depresję, będąc już dojrzałą kobietą. Odważyła się badać i opisywać seksualność kobiety oraz samo zagadnienie kobiecości. Z naukowym opisem kobiecości nie radził sobie nawet Z. Freud, który w ostatnich latach życia nadal określał kobietę, wraz z jej kobiecością, jako „nieznany ląd”.

PAWEŁ KUCA

INSTYTUT NAUK O POLITYCE – CO ROKU NOWE STUDIA PODYPLOMOWE

W ciągu trzech ostatnich lat w Instytucie Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizowano trzy edycje studiów podyplomowych. W 2015 r. przygotowano studia podyplomowe *menedżer w samorządzie terytorialnym*. Rok później powstała *fotografia dziennikarska promocyjna i użytkowa*, która jest adresowana do osób hobbystycznie zajmujących się fotografią lub przedstawicieli tych organizacji, które potrzebują profesjonalnych zdjęć w codziennym funkcjonowaniu. Końcem ubiegłego roku w Instytucie zakończono przygotowania do uruchomienia studiów podyplomowych *wizerunek i zarządzanie w administracji publicznej*. Są one przeznaczone dla tych, którzy chcą zdobyć praktyczne umiejętności dotyczące zarządzania oraz budowania wizerunku osobistego i wizerunku organizacji. Wszystkie trzy rodzaje studiów zostały przygotowane w oparciu o te same założenia.

– „Zakładamy, że słuchaczami studiów podyplomowych są osoby czynne zawodowo, które chcą poszerzać swoje kompetencje i umiejętności. Dlatego też chcemy,

żeby prowadzone w Instytucie studia podyplomowe miały w jak największym stopniu praktyczny charakter” – mówi dr hab. **Agnieszka Pawłowska**, prof. UR – dyrektor Instytutu Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Takie podejście przekłada się na programy studiów. Dominują w nich praktyczne formy zajęć: warsztaty, ćwiczenia i konwersatoria. Praktyczne podejście do studiów podyplomowych widać także w doborze kadry dydaktycznej. Zajęcia oprócz pracowników naukowych Instytutu Nauk o Polityce lub innych jednostek naukowych uczelni prowadzą zaproszeni do współpracy praktycy spoza Uniwersytetu Rzeszowskiego. Są to niezależni konsultanci, urzędnicy z podkarpackich urzędów, samorządowcy, praktycy public relations, dziennikarze oraz osoby zawodowo zajmujące się fotografią.'

Fot. T. Poźniak

Wydawnictwo UR poleca

Jolanta Kowal, *Literackie oblicze „Dziennika Wileńskiego” (1805–1806 i 1815–1830)*, ISBN: 978-83-7996-468-0, 2017, 464 ss., format B5, oprawa twarda

Książka zawiera wnikliwą analizę treści literackich i okołoliterackich jednego z najważniejszych czasopism na ziemiach polskich – „Dziennika Wileńskiego”. Ukazującemu się w stolicy Litwy w latach 1805–1806 i 1815–1830 periodykowi nie poświęcono dotąd opracowania monograficznego, mimo że zawarte w nim teksty stanowią bezcenne źródło do poznania rzeczywistości literackiej oraz jej kontekstu kulturowego w dobie przedpowstaniowej. Celem publikacji jest prezentacja literatury ukazującej się na łamach „Dziennika Wileńskiego”, wskazanie najpopularniejszych gatunków i najczęściej przywoływanych tradycji intelektualnych, a w konsekwencji zidentyfikowanie ideałów estetycznoliterackich, jakim hołdowały ówczesne środowiska kulturotwórcze. Podstawą analiz jest kompletna bibliografia zawartości literackiej „Dziennika Wileńskiego” (724 tytuły), co sprawia, że monografia jest fundamentalnym źródłem do poznania świata naukowo-literackiego na Litwie w pierwszych trzech dziesięcioleciach XIX wieku oraz zachodzących wtedy przemian światopoglądowych, kształtujących narodową tradycję i kulturową tożsamość Polaków po rozbiorach Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Rzecz, ciało, pamięć. Eseje i rozprawy z filozofii historii, red. **Magdalena Żardecka, Witold Nowak**, ISBN: 978-83-7996-479-6, 200 ss., format A5, oprawa broszurowa

Na książkę składają się rozprawy i eseje poświęcone problematyce pamięci, historii i przeżyciom w niej zachowanym. Czy przeżycie jest bardziej rzeczą w filozoficznym pojęciu niż przedmiot, który dokumentuje czas przeszły, np. eksponat muzealny, dzieło sztuki czy choćby przedmiot użytku codziennego, którego zachowanie zawdzięczamy skrzętnemu przekazowi pokoleniowemu lub zapobiegliwemu antykwariuszowi? Jak pojmowali trwanie pamięci i przekaz historyczny filozofowie różnych epok, szkół i prądów w dawniejszych czasach? Jak widzimy je dziś i jakie są tego implikacje w życiu codziennym? Na te pytania próbują odpowiedzieć autorzy siedmiu prac. Konfrontują oni poglądy i próby odpowiedzi na pytania nurtujące ludzkość z dniem powszednim, otaczającymi nas wytworami cywilizacji, do której należą także postawy warunkowane m.in. przez media jako przemożny żywioł.

Muzyka w kontekście pedagogicznym, społecznym i kulturowym. Studia i szkice, red. **Ewa Nidecka, Jolanta Wąsacz-Krztoń**, T. 1, ISBN: 978-83-7996-460-4, 256 ss., format B5, oprawa broszurowa

Celem tego zbioru studiów i szkiców jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o istotę i rezonans społeczny. Te kwestie nurtują ludzkość od dawna, tak więc są aktualne również dziś. Istotnym elementem społecznym muzyki jest również jej funkcjonowanie w obszarze pedagogicznym, przydatność pedagogiczna, edukacyjna i kulturotwórcza. We współczesnym świecie wciąż żywe są takie implikacje muzyki, jak kreowanie i utrwalanie wzorców jej słuchania, budzenie wrażliwości muzycznej, a w konsekwencji kształtowanie zarówno upodobań muzycznych, jak i refleksji nad słuchaniem muzyki, rozumienia istoty i przekazu muzycznego, co ma przełożenie na wychowanie i edukację muzyczną i poprzez muzykę. Rozważania autorów poszczególnych rozpraw koncentrują się wokół tej dziedziny sztuki, która wymaga nie tylko czysto duchowej wrażliwości, ale także opanowania wiedzy, umiejętności i skupienia intelektualnego, jak również umiejętnego odbioru dzieła.

WOJCIECH
FURMAN

RZESZÓW–BIELEFELD. PARTNERSTWO OD 1991 ROKU

Ta książka* powstawała między wrześniem 2017 a styczniem 2018 roku. Pierwszą z dat wyznaczyły obchody 25-lecia partnerstwa Rzeszowa i Bielefeldu, zorganizowane w Bielefeldzie z licznym udziałem mieszkańców Rzeszowa. Drugą datę wskazała uroczystość, podczas której profesor Rita Süßmuth otrzymała doktorat honoris causa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jej zasługi dla polsko-niemieckiego pojednania wymagałyby zapewne oddzielnej książki.

Z inicjatywy profesora Sylwestra Czopka, rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego, zarząd Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Rzeszowie zwrócił się do kilkudziesięciu osób z Polski i Niemiec – które w ciągu minionego ćwierćwiecza wniosły znaczący wkład w rozwijanie partnerskich kontaktów obu miast – o przygotowanie okolicznościowego tekstu. Mimo krótkiego terminu swoje refleksje i wrażenia przedstawiło 30 osób. Chociaż nie wszyscy z zaproszonych, często z powodów zawodowych lub osobistych, zdążyli napisać o swoich doświadczeniach partnerstwa, ich nazwiska przewijają się w tym tomie. Indeks osobowy jest obszerny i liczy 221 pozycji.

Zamysł skoncentrowania się na partnerstwie Rzeszowa i Bielefeldu spowodował, że poza zakresem tematycznym tej książki pozostały sprawdzone, długotrwałe i często serdeczne kontakty, jakie połączyły mieszkańców Rzeszowa ze stowarzyszeniami i instytucjami w wielu innych miastach Niemiec, w tym zwłaszcza w Berlinie, Hamburgu, Monachium, Saarbrücken i Tostedt. Wspomnieć też należy o współpracy województwa podkarpackiego z Krajem Saary. Wzmianki i odniesienia do tych kontaktów pojawiły się w wielu tekstach.

Można zapytać, co ta książka ma wspólnego z prof. Ritą Süßmuth? Otóż wśród licznych dokonań i funkcji pełnionych przez panią profesor jest także funkcja przewodniczącej Kuratorium Federalnego Związku Towarzystw Niemiecko-Polskich, jakie działają społecznie w około 50 miastach Niemiec na rzecz zrozumienia niemiecko-polskiego. Związek ten co roku organizuje swoje kongresy i w 1999 roku taki kongres towarzystw niemiecko-polskich i polsko-niemieckich odbył się w Rzeszowie z udziałem około 300 osób. Prof. Rita Süßmuth była uczestniczką tego kongresu, poprowadziła wtedy panel dotyczący praw kobiet. Dała się poznać jako osoba bardzo kompetentna, bardzo życzliwa i bezpośrednia w kontaktach. A teraz, po blisko dwudziestu latach, egzemplarz książki o doświadczeniach partnerstwa Rzeszowa i Bielefeldu stanowił dla niej odpowiedni prezent.

Ta książka zawiera osobiste wspomnienia i refleksje. Nie jest podręcznikiem historii i niczego nie próbuje rozstrzygać. Czasem można odnieść wrażenie, że te same wydarzenia zostały przez różnych ludzi w różny sposób zapamiętane. Warto potraktować to nie jako sprzeczność, lecz jako wzbogacenie zbiorowej pamięci.

* *Rzeszów-Bielefeld. Partnerstwo od 1991 roku*, red. Wojciech Furman, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, 248 ss.

KRZYSZTOF
KUBALA

CZAS WOLNY W HOLISTYCZNYM UJĘCIU

Najnowsza książka* prof. **Wojciecha J. Cynarskiego** została starannie wydana dzięki dofinansowaniu Uniwersytetu Rzeszowskiego w krakowskim wydawnictwie „Universitas”. Zawiera indeksy i może służyć jako podręcznik dla studentów socjologii na uniwersytetach i w akademiach wychowania fizycznego. Jest kolejną pracą Profesora dotyczącą nowych i dynamicznie rozwijających się w XXI wieku subdyscyplin socjologii, jakimi są: socjologia czasu wolnego i socjologia turystyki i rekreacji. To stulecie rozwinęło niesłychanie środki i możliwości spędzania przez ludzi wolnego czasu, a rosnące możliwości finansowe i globalizacja stworzyły – w połączeniu z modą na aktywność fizyczną – jakościowo nowe możliwości i perspektywy dla turystyki i rekreacji.

Nowe pole badawcze prof. Cynarskiego powstało na styku nauk o kulturze, kulturze fizycznej i socjologii, a takie pogranicza nauk są dzisiaj najbardziej płodne i przynoszą wyjątkowo ciekawe wyniki badań, odzwierciedlają zmiany zachodzące w życiu jednostek i społeczeństw. Ta część socjologii należy do najszybciej rozwijających się współcześnie nauk. W Polsce, podobnie jak i na świecie, pierwsze książki na ten temat pojawiły się pod koniec XX wieku (lata 60–70.), a równocześnie rozwijały się badania socjologiczne sportu w ujęciu antropologicznym.

W przedstawionej publikacji autor stwierdza, że interesuje go holistyczne ujęcie współczesnego człowieka, wyjaśniające współoddziaływanie – w perspektywie humanistycznej socjologii kultury fizycznej – czasu wolnego, rekreacji i turystyki na nasze życie i kulturę. To, co robimy w czasie wolnym, służy nie tylko regeneracji sił (a także rozrywce i przyjemności – podstawa biologiczna), ale w coraz większym stopniu także realizacji potrzeb i wartości wyższego rzędu (kulturowe i duchowe motywacje działań jako humanistyczny ideał samorealizacji człowieka), działań mających na celu przekroczenie (arystotelesowskiej *meta ta physica*) naszej biologicznej natury.

Książka składa się z czterech części. Część pierwsza – *Nauki społeczne i socjologia* ma charakter metodologiczny i wyjaśnia pojęcia podstawowe, wprowadzając do tematyki wykładu. Część druga – *O socjologii czasu wolnego* przedstawia stan wiedzy w tej dziedzinie i zawiera wyniki badań prowadzonych przez autora. Część trzecia – *Socjologia ciała, rekreacji i aktywności fizycznej* odwołuje się częściowo do ustaleń prof. Jerzego Kosiewicza, który był jednym z nauczycieli autora (drugi to prof. Zbigniew Krawczyk – obu swoim mistrzom W. J. Cynarski składa podziękowania we *Wstępie* za inspirację do badań i napisania tej książki), oraz do własnych konkluzji. Ostatni rozdział – *Socjologia turystyki* to przedstawienie historii rozwoju socjologii turystyki w jej obecnym stanie w Polsce i na świecie. Omówione są tu też: turystyka sportowa, turystyka nierozrywkowa i sentymentalna. W końcowej części książki umieszczono aneks, spisy ilustracji i zdjęć oraz indeksy nazwisk i terminów.

Książka prof. Cynarskiego, nauczyciela akademickiego Wydziału Wychowania Fizycznego UR, została zgłoszona do dorocznej nagrody wydawniczej trzech instytucji: IASK (International Association of Sport Kinetics), ISSSS (International Society for Social Sciences of Sport) i IMACSSS (International Martial Arts and Combat Sports Scientific Society).

* *Czas wolny, turystyka i rekreacja w perspektywie socjologicznej*, **Wojciech J. Cynarski**, „Universitas”, Kraków 2017, 272 ss.

ANDRZEJ
PIĄTEK

PROF. POKRYWKI *JÓZEF BŁOGOSŁAWIONY*

Janusz Pokrywka, w jednej osobie malarz, grafik, scenograf i reżyser teatralny, profesor na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego, w swoich spektaklach opisuje ludzkie życie wykorzystując plastykę, rzadziej słowa.

Tak samo postąpił w najnowszym przedstawieniu *Józef błogosławiony* zrealizowanym na założonej przez siebie i prowadzonej Scenie Propozycji, od kilku lat w strukturze Uniwersytetu Rzeszowskiego. Padły pytania o to, czym jest człowieczeństwo? Czym dobro i zło? Które przeważa w człowieku? Czy jest to zależne od okoliczności? Są to rozważania ponadczasowe, ale prof. Pokrywka umiejscawia je w czasie konkretnym: Polski lat przedwojennych i wojennych z ich oświęcimską martyrologią.

Pokrywce służy do tego celu postać salezjanina Józefa Kowalskiego, jego życie złożone z tragicznych

przeżyć i doświadczeń, które w sumie znosił pogodnie. Ksiądz Kowalski pochodził z podrzeszowskich Siedlisk, krótko żył i krótko mógł sprawować posługę w czasie pokoju. W okresie okupacji hitlerowskiej z innymi trafia do Auschwitz-Birkenau i jak inni jest zmuszany do pracy ponad siły. W obozie zagłady za odmowę podeptania różańca zostaje skatowany i utopiony. Ta postać (od 1999 r. błogosławionego) służy nie tylko do ukazania niezłomności charakteru człowieka głębokich zasad i żarliwej wiary, ale również do wyrażenia przestrogi skierowanej do nas, współcześnie żyjących, że nic nikomu nie jest dane na zawsze. A cudza wzdarga i zadane cierpienie prowadzi do odkupienia win. Taka była życiowa zasada ur. w 2011 r. Józefa Kowalskiego, zamordowanego przez Niemców 4 lipca 1942 roku.

W tym spektaklu prof. Pokrywki są sceny pełne symboli, które pod względem formy i treści kojarzą się z teatrem Szajny, a samą formą i ruchem aktorskim z teatrem Kantora. W obu przypadkach Pokrywka postępuje tak celowo – Szajna pochodził z Rzeszowa, Kantor

z pobliskiego Wielopola Skrzyńskiego. Szajna ma w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej swoją galerię, a na Placu Cichociemnych stoi jego autorska rzeźba – pomnik Przejście 2000. Kantor w Wielopolu ma swoje muzeum.

Niektóre sceny w spektaklu Pokrywki są ogromnie sugestywne i mają cechę płynności wręcz choreograficznej. Głęboko przejmują ludzkim dramatem, ukazując zmagania cichych bohaterów z katorżniczą pracą w obozie śmierci. Po części jest tak dzięki aktorstwu Joanny Sitarz, świetnej w pantomicznej roli obozowego oprawcy z zakrytą twarzą nadzorującego umęczonych więźniów i poruszającego się niczym manekin w rytm muzyki. Również Anny Demczuk, by wskazać tylko niemą scenę rozpaczy, w której jej po-

stać więźniarki zamiera na chwilę jak wieczność, oraz Jolanty Nord i Czesława Drąga, Joanny Sitarz i Pauliny Zajac, Karoliny Patruś, Rafała Jedynaka i Jana Wolskiego czy wreszcie grających przemienne ks. Józefa, Wojciecha Woty i Radosława Wyskiela.

Cechą teatru Pokrywki jest prostota. W *Józefie błogosławionym* każdy znak plastyczny, niezwykle prosty, bywa zauważony i zrozumiany: stół, który jest ołtarzem, organami albo plecakiem na ramionach księży. Ściana z jednej strony drewniana z wnętrzem wiejskiej chałupy, z drugiej murowana, gdy staje się obozową ścianą śmierci. Ileż w tym skrótów i metafor, ile poezji!

Fot. A. Baranowski (1), M. Świąćicki (3)

JOANNA
SARNECKA

CHANUKA NA UNIWERSYTECIE RZESZOWSKIM

Po raz kolejny, jak nakazuje tradycja, świąteczny wieczór 14 grudnia br. rozpoczął się zapaleniem chanukowych świec. Tego symbolicznego gestu dokonali: Waldemar Szumny, przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego, Kamila Bogacka z fundacji „Czyń dobro mimo wszystko” oraz Małka Shacham Doron, mieszkająca w Rymanowie potomkini rymanowskich Żydów.

Wydarzenie przygotowali pracownicy z Zakładu Historii i Kultury Żydów Uniwersytetu Rzeszowskiego wspólnie z doktorantami Instytutu Historii.

Według tradycji Chanukę świętuje się na pamiątkę cudu, który wydarzył się około 161 roku p.n.e. W tym czasie Grecy próbowali narzucić swoją religię Żydom. Doszło do powstania, którego istotnym bohaterem był Juda Makabi. Odzyskawszy Świątynię Żydzi chcieli zapalić w niej świece. Niestety, rytualnie czystej oliwy zostało niewiele, a na wyprodukowanie nowej potrzeba było przynajmniej tygodnia. Mimo to zapalono ogień i – o dziwo – płonął aż osiem dni, do czasu, kiedy gotowa była już nowa oliwa. Ten cud był istotnym znakiem dla tych, którzy pozostali wierni jednemu Bogu. Historię tę podczas spotkania w UR przywołała Małka Shacham Doron, która wypowiedziała też chanukowe błogosławieństwo.

ŚWIĘTO ŚWIATŁA

Święto Chanuka to radosne wydarzenie o charakterze rodzinnym. Domownicy spotykają się co wieczór przez osiem dni, zapalają kolejne świece, używając do tego dodatkowej świeczki zwanej szamesem (pomocnikiem). Świece powinny stać w oknie, w widocznym miejscu, wskazując tym samym drogę, będąc widocznym znakiem. Dzieci w tych dniach grają w dreidla, czyli specjalnego bączka, na którego bokach wypisane są hebrajskie litery. Każda z nich oznacza inne rozwiązanie gry, razem natomiast stanowią skrót zdania, które po polsku brzmi: „Wielki cud stał się tam”. Chanuka związana jest także z tradycją obdarowywania się. Każdego dnia dzieci

dostają drobne upominki. Nie brakuje też świątecznych potraw, szczególnie tych wykonanych na oliwie, m.in. placków ziemniaczanych (latkes).

PODKARPACKA CHANUKA

Ani dreidla, ani placków nie zabrakło także na chanukowym stole na Uniwersytecie Rzeszowskim. Spotkanie stało się też okazją do podzielenia się refleksjami na temat lokalnych działań organizacji zajmujących się dziedzictwem Żydów oraz członków społeczności żydowskiej związanych m.in. z synagogą w Dynowie. **Mirośław Kędzior** opowiedział o idei rzeszowskiego marszu pamięci, który odbywa się co roku już od kilkunastu lat. Uczestnicy przemierzają odwrotną drogę niż wywożeni do Bełżca rzeszowscy Żydzi. Wędrują więc od stacji kolejowej Staroniwa do placu obok rzeszowskich synagog, gdzie stanęła symboliczna macewa.

Jacek Koszczan ze Stowarzyszenia Sztetl Dukla wspominał o pracach porządkowych wokół cmentarza i synagogi w Dukli. **Jerzy Dębiec** zaprosił do Muzeum w Nowym Żmigrodzie, gdzie pośród wielu artefaktów ważne miejsce zajmują judaika. **Roland Szydło**, właściciel firmy Yanko, zdał relację ze swoich starań o upamiętnienie Żydów z Jarosławia, a **Krzysztof Społowicz**, członek łódzkiej gminy żydowskiej, opowiedział o decyzji swojej rodziny, by porzucić miasto i zamieszkać na Podkarpaciu i tu współtworzyć środowisko żydowskie

oraz wspierać inicjatywy na rzecz dziedzictwa. Sympatyczny akcent stanowiła opowieść **Briany Krewson** o świętowaniu Chanuki w jej rodzinie (w USA). Briana przyjechała do Rzeszowa w ramach stypendium Fulbrigha.

JAK NIE MY, TO KTO, JAK NIE TERAZ, TO KIEDY

Takie właśnie zdanie, pochodzące z mądrości żydowskich cadyków, przywołał **Janusz Korbecki**. Pamięć o Żydach z Podkarpacia może być wyrażana zarówno przez działania na rzecz ochrony i upowszechniania lokalnego dziedzictwa czy historii, ale także symbolicznie – przez wspólne świętowanie, które może połączyć ludzi różnych tradycji i religii. **Józef Zbigniew Tobiasiewicz** wskazał, że chasydyzm daje istotną wskazówkę, by szczególnie w święto chanuki nie zatrzymywać się na tym, co złe obecnie lub w przeszłości, ale koncentrować się na dobru, tak bowiem faktycznie czynimy mu miejsce w życiu.

Inicjatorem spotkania był dr hab. **Wacław Wierzbieniec**, prof. UR – kierownik Zakładu Historii i Kultury Żydów. Chanuka to kolejna okazja, by integrować środowisko ludzi zajmujących się na Podkarpaciu historią żydowskich mieszkańców tego regionu.

Fot. J. Potaczek

AGATA GAJDEK

KRAJOBRAZ JAKO PRZESTRZEŃ DZIAŁALNOŚCI TWÓRCZEJ STUDENTÓW ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Krajobraz jest podstawowym przedmiotem zainteresowań studentów kierunku architektura krajobrazu funkcjonującego od 10 lat na Wydziale Biologiczno-Rolniczym Uniwersytetu Rzeszowskiego. Przyszli architekci krajobrazu w trakcie studiów inżynierskich i magisterskich wykonują zadania związane z analizowaniem, planowaniem i projektowaniem przestrzeni. Poza rolniczym i technicznym przygotowaniem do zawodu kształcenie architektów krajobrazu uwzględnia także wymiar artystyczny, umożliwiając w przyszłej pracy kreowanie koncepcji nie tylko funkcjonalnych, ale także atrakcyjnych wizualnie. Krajobraz jest tu traktowany także jako przestrzeń, w której realizowane są aranżacje artystyczne. Działalność twórcza, dokonująca się w krajobrazie, nazywana jest sztuką ziemi (ang. *Land Art*) i jest przykładem współczesnej (jej początek datuje się na lata 60. XX wieku) sztuki zaangażowanej, której efekty mają charakter tymczasowy.

Rzeszowscy studenci architektury krajobrazu uczą się tworzenia projektów w duchu założeń Land Art. Zajęcia odbywają się w drugim semestrze studiów drugiego stopnia w czasie zajęć projektowych z przedmiotu współczesne ogrody. W tym roku akademickim skupiono uwagę uczestników na zagadnieniu (NIE)ISTNIENIA, które stało się tematem przewodnim projektowanych instalacji. Studenci zaproponowali 18 projektów, które wzięły udział w wewnętrznym konkursie na najlepszą pracę. Zwycięskie trzy projekty realizowane były na terenie kampusu Zalesie. Parkowe otoczenie uniwersyteckiego kompleksu sprzyja inicjatywom związanym z plenerowymi warsztatami twórczymi.

Jedną z prac wykonanych w plenerze był projekt studentki **Ilony Pieróg** zatytułowany „Przez serce” prezentujący biegnącą sylwetkę człowieka. Postać wypleciona z brzoźowych gałęzi zachowała „otwarte”, ażurowe serce, które zwrócone zostało na przyrodnicze walory krajobrazu. Autorka chciała w ten sposób pokazać potrzebę kontaktu człowieka ze światem przyrody, z jednoczesnym nieistnieniem realnego przebywania w nim, szczególnie w miejskiej rzeczywistości.

Fot. A. Gajdek

OPRACOWAŁ J.P.

RZESZOWIANIE W KRAKOWIE

9 stycznia 2018 r. w Galerii Muzeum Archidiecezjalnego Kardynała Karola Wojtyły w Krakowie otwarto wystawę plakatów Wiesława Grzegorzczaka, prof. UR na Wydziale Sztuki pt. *Plakaty z lat 2006–2017* oraz *Malarstwo do kwadratu. Wystawa dwudziesta* autorstwa Jerzego Tomala, prof. UR na Wydziale Pedagogicznym.

WIESŁAW GRZEGORCZYK studiował na Akademii Medycznej (1984–90) i na Wydziale Grafiki ASP w Krakowie (1990–95). Tam też uzyskał kwalifikacje I stopnia (1999), a habilitację na ASP w Katowicach (2008). Jest autorem 100 plakatów, kilkudziesięciu znaków graficznych, herbów, opracowań graficznych książek i czasopism oraz czołówek filmowej. Ponadto prace swoje pokazywał na 21 wystawach indywidualnych w kraju i za granicą. Uczestniczył w ponad 200 wystawach zbiorowych w 40 krajach. Zdobył 26 nagród i wyróżnień. „Dla Grzegorzczaka sztuka nie jest wyłącznie domeną wartości estetycznych – pisze Magdalena Rabizo-Birek – ale nade wszystko wyraża wartości etyczne. Bodaj tylko w plakacie można dziś bezpiecznie łączyć kultywowanie piękna z postawą zaangażowania. W innych dziedzinach plastyki wartości te zostały rozdzielone. Mamy dziś prowokacyjnie antyestetyczną »sztukę krytyczną« oraz wysublimowane prace wyznawców, niezabrudzonego osadem historii i codzienności, czystego piękna. Rzeszowski artysta w swych plakatach dobitnie wyraża swoje poglądy na rzeczywistość i ideowe sympatie. O niepowtarzalności jego sztuki decyduje bowiem wpisana w nią autobiograficzność, intymność i osobisty ton. Cechy te są oczywiście bardziej czytelne dla tych, którzy coś o nim wiedzą. Ale i bez znajomości biografii można się całkiem sporo o artyście dowiedzieć, oglądając jego prace. Znakomita większość jego dzieł związana jest z Rzeszowem i Krakowem. W Rzeszowie się urodził, tu mieszka i pracuje. (...) Jego prace rzeszowskie układają się w barwny, bogaty i wielostronny konterfekt miasta z małymi arcydziełkami, jakimi są plakaty *Muzyka Rzeszowian* czy *X Jubileuszowy Festiwal Muzyczny. Wieczory muzyki organowej i kameralnej w X rocznicę wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Rzeszowie*”¹.

JERZY TOMALA studiował na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, gdzie uzyskał dyplom w pracowni malarstwa prof. Mieczysława Wiśniewskiego (1975). Brał udział w ponad 130 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą (m.in. Francja, Węgry, USA, Grecja, Słowacja, Hiszpania). Wielokrotnie wystawiał indywidualnie i uczestniczył w wystawach zbiorowych. Wśród wystaw indywidualnych na uwagę zasługują prezentacje: *Obrazy z cyklu*, Galeria FORUM, Toruń 2005, *Mal’ba*, Výtavná

¹ M. Rabizo-Birek, *Ryccerz plakatu*, „Twórczość”, nr 1, 2006, s. 152.

sień Univerzitetnej Knižnice PU, Prešov, Słowacja 2007, 20 wystaw pt. *Malarstwo do kwadratu* (m.in. Medzilaborce, Prešov, Rzeszów, Kraków, Lwów, Toruń, Szczecin). We wstępie do katalogu krakowskiej wystawy Piotr Korzeniowski, prof. ASP w Krakowie, pisze: „Zadanie, jakie postawił przed sobą autor (...) polega na zobrazowaniu dualizmu światła poprzez odwołanie się do jego materialnej i energetycznej charakterystyki. W obrazach Tomali odnajduję bardziej racjonalną i fizyczną niż metafizyczną i emocjonalną próbę wyrażenia równowagi aspektów materialnych i energetycznych światła oraz próbę znalezienia indywidualnie uwarunkowanej harmonii między nimi. Autor cyklu *Dąb w ogrodzie* osiąga ten niełatwy cel dzięki przyjęciu i konsekwentnemu stosowaniu kryteriów wynikających z wiedzy i doświadczenia: czym jest światło i jak można je zobrazować w bezwymiarowej, abstrakcyjnej przestrzeni obrazu. Wiąże się to z szeregiem ograniczeń, które paradoksalnie otwierają potencjał niemal nieograniczonej wielości wariantów różnorodnych rozstrzygnięć w zróżnicowanych rozwiązaniach kompozycyjnych (do tej pory jest ich ponad 170). To swoista gra elementów z płaszczyzną i na płaszczyźnie, prowadzona w celu uzyskania ich wzajemnej harmonii i równowagi. Abstrakcyjna forma obrazów wcale nie stoi w sprzeczności z całą paletą możliwych do odczytania punktów i płaszczyzn odniesienia do otaczającego nas świata, nie wyłączając doświadczenia i odczuwania jego realizmu oraz nierozzerwalnie związanych z materią aspektów duchowych”².

Fot. J. Tomala

² P. Korzeniowski, *Malarstwo Jerzego Tomali* [w:] *Malarstwo do kwadratu. Wystawa dwudziesta*, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2018, s. 3.

J. Tomala, *Ani wiatr, ani flaga – XI*; akryl, płótno, 20 x 20 cm

JERZY
POMIAN

ARTEFAKTY '17

Od 15 grudnia 2017 r. do 17 stycznia 2018 r. w Galerii Sztuki Współczesnej w Przemyślu w ramach 17. edycji *Podkarpackiej Galerii Sztuki Współczesnej* miała miejsce wystawa malarstwa *Artefakty. Realizm abstrakcji*¹.

Artefakty to coroczne przedsięwzięcie autorskie, którego celem jest „rozpoznanie, ujawnienie i analiza wybranych problemów, zjawisk i tendencji w sztuce współczesnej przy udziale krytyków i artystów regionu Podkarpacia” – czytamy w deklaracji organizatorów zamieszczonej w katalogu *Artefaktów* (2017). Kurator tej edycji, artysta malarz Piotr Wójtowicz, zaprosił do udziału w wystawie Jerzego Cepińskiego, Ryszarda Dudka, Tomasza Mistaka oraz **Dorotę Jajko-Sankowską** i **Jerzego Tomalę** (profesorów nadzwyczajnych Uniwersytetu Rzeszowskiego), a także **Janusza J. Cywickiego**, który jeszcze do końca ubiegłego roku akademickiego pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego na Wydziale Sztuki UR.

Realizując tę wystawę, Piotr Wójtowicz podjął zuchwałą i karkołomną zarazem próbę udowodnienia, że abstrakcyjność (bezprzedmiotowość) i realizm w malarstwie możemy, a nawet powinniśmy traktować równolegle.

Ze wszystkich kierunków sztuki XX wieku to abstrakcjonizm jest nurtem najbardziej wielowątkowym i zróżnicowanym, zachowującym przy tym swą odrębność stylistyczną. W nieco ponad stuletniej historii malarstwa abstrakcyjnego zaistniało bowiem wiele bardzo różnych stylów i tendencji, od radykalnej geometrii po *action painting*, od *color field painting* po *op-art*. Ta różnorodność właśnie daje widzom szansę spojrzenia na całe malarstwo współczesne z wielu odmiennych perspektyw oraz możliwość głębszego i bardziej refleksyjnego przeżywania sztuki.

„Abstrakcja – czytamy w eseju Wójtowicza – (w odróżnieniu od klasycznego realizmu, którego plastyczne elementy mimo wszystko są optycznie »gotowe« i przewidywalne i który był i jest artystycznym sposobem oswajania i obłaskawienia świata) otwiera się na jego obszar nienazwany. Pyta o realia i w swych najlepszych realizacjach dotyka ich sensu. Nie musi odnosić się do współczesności, bo jest współczesna w najbardziej istotowy i głęboki sposób. Nie będąc obrazem doświadczenia współczesności, jest samym jej doświadczeniem w ta-

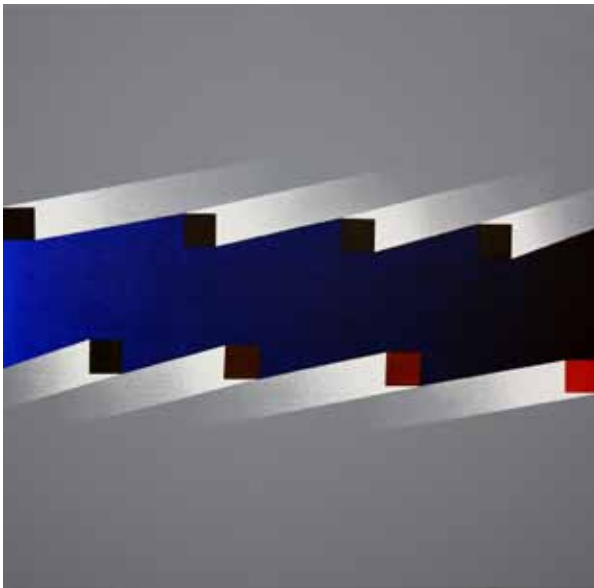
Dorota Jajko-Sankowska, *Bez tytułu*,
olej, płótno, 100 x 150 cm, 2017

Janusz J. Cywicki, *Odkryj mnie – ukryj*, instalacja,
sitodruk, papier, 200 x 150 x 120 cm, 2017

¹ <http://www.bwaprzemysl.pl/?2018>

Jerzy Tomala, *Dąb w ogrodzie - XCIX*, akryl, płótno, 100 x 100 cm

kim sensie, w jakim nieustannie dokonuje się spotkanie człowieka ze światem w jego podstawowym egzystencjalnym wymiarze. Składniki, jakimi posługuje się sztuka abstrakcyjna, z definicji niejako, niezależnie od obranej konwencji, mają swój rodowód w domenie »czy-
stych« form jako struktur wizualnie alogicznych. Struktury te sugestywnie określone w dziele mają szansę stać się zarazem afirmacją Tajemnicy, jak też zgodą na to, że pozostajemy w stanie permanentnie ekscytującego, poznawczego niepokoju; tak wobec świata na wyciągnięcie ręki, co kryjących się za nim fundamentalnych pytań”². 17 stycznia 2018 roku odbyła się w Galerii dyskusja naukowa na temat realizmu abstrakcji, w której prócz artystów ekspozujących swoje prace na wystawie wzięli udział widzowie i miłośnicy sztuki.

² P. Wójtowicz [w:] *Artefakty. Realizm abstrakcji*, Galeria Sztuki Współczesnej, Przemysł 2017, s. 10.

ANDRZEJ
URBANIK

W ROCZNICĘ URODZIN

Kierownictwo Koła Naukowego „Młoda Elektroradiologia” działającego przy Katedrze Elektroradiologii I PiNoZ Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizowało wystawę o życiu i działalności Marii Skłodowskiej-Curie. Okazją ku temu była świętowana w ubiegłym roku 150. rocznica urodzin naszej Wielkiej Rodaczki. Wystawa ekspozowana była przez 3

miesiące do końca grudnia 2017 roku w budynku G4 (ul. Warzywna 1a).

Ekspozycja przygotowana została przez Wydział Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Muzeum UJ i udostępniona Katedrze Elektroradiologii Wydziału Medycznego UR.

JAROSŁAW
MŁYŃSKI

UNIwersytet RZESZOWSKI NA TRASIE PROJEKTU ZESPOŁU PIEŚNI I TAŃCA „ŚLĄSK”

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” to znany na całym świecie przedstawiciel polskiej kultury, który poprzez swoją działalność sceniczną promuje cenne elementy i wartości naszej tradycji. Zespół od lat konsekwentnie realizuje działania, których celem jest wspieranie ruchu folklorystycznego w Polsce. Kierownictwo „Śląska” dostrzega potrzeby, jakie mają prowadzący zespoły pieśni i tańca oraz regionaliści i pasjonaci. Niejednokrotnie są to osoby poświęcające swój prywatny czas dla idei krzewienia pamięci o tradycji. Z racji wagi działań podejmowanych przez takie osoby kierownictwo zespołu podjęło

decyzję o realizacji projektu „Skarbiec Polskiej Tradycji”, który ma na celu promocję tych działań poprzez dotarcie do społecznej świadomości o istocie i wartości, jakie niesie rozumienie własnej historii i tradycji. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jego celem jest animacja kulturowa i społeczna prowadzona w oparciu o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, wspomagająca lokalne społeczności w twórczych działaniach nawiązujących do miejscowych tradycji. Założeniem projektu jest współuczestniczenie w zajęciach

-warsztatach pedagogów i artystów Zespołu „Śląsk” z lokalnymi działaczami, członkami zespołów, twórcami ruchu folklorystycznego oraz krzewicielami tradycji lokalnych. Do projektu zostały zaproszone trzy zespoły z różnych regionów Polski, o różnych profilach i poziomie organizacji: Mazurski Zespół Pieśni i Tańca „Ełk”, Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Siedleckiej „Chodowiaczy” im. Alicji Siwkiewicz z Siedlec oraz Zespół Pieśni i Tańca Uniwersytetu Rzeszowskiego „Resovia Saltans” prowadzony przez Romualda Kalinowskiego z Międzywydziałowego Studium Kulturalno-Oświatowego Uniwersytetu Rzeszowskiego. 17 grudnia 2017 r. Zespół „Resovia Saltans” zorganizował na terenie kampusu uniwersyteckiego spotkanie z Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk”. Przygotowania do tego wydarzenia wzbudzały wielkie emocje zarówno wśród członków zespołu, jak i pedagogów. – „Jesteśmy u Was, ponieważ obserwując działalność zespołów w Polsce, dostrzegliśmy wielki potencjał i doceniamy fantastyczną pracę, jaką wykonujecie na co dzień. Wasza pasja i zaangażowanie ściągnęły nas do Rzeszowa i cieszymy się z możliwości współpracy i bliższego poznania *Resovii Saltans*” – takimi słowami goście rozpoczęli realizację projektu w Rzeszowie. Po powitaniu przystąpiliśmy do wspólnej pracy. Pedagodzy ze „Śląska” przygotowali intensywną rozgrzewkę, po której goście wykonali śląskiego trojaka zaprezentowanego w stroju rozbarskim. Kontakt z profesjonalistami spowodował, że artyści „Resovii Saltans” szybko poczuli sens współpracy i możliwości, z jakiej warto skorzystać. Koncentracja i entuzjazm udzieliły się wszystkim uczestnikom warsztatów. Po trojaku przyszedł czas na kujawiaka,

którego artyści „Śląska” zaprezentowali w stroju sieradzkim. W zamian za naukę trojaka i kujawiaka resoviacy odwziedczyli się „Śląskowi” pokazem tańców rzeszowskich oraz krakowiaka. Obie suitry nagrodzone zostały brawami przez gości z Zespołu „Śląsk”.

Czas pokazu i nauki minął w mgnieniu oka. Fachowe uwagi oraz możliwość bezpośredniej wymiany opinii z profesjonalnymi tancerzami był niezwykle cenny. Atmosfera, jaka panowała podczas warsztatów, sprzyjała współpracy i wpływała na dobre samopoczucie studentów z zespołu. Możemy być pewni, że sens realizacji projektów, które dają możliwość współpracy z profesjonalnymi tancerzami, jest świetną okazją do podniesienia kwalifikacji członków Zespołu „Resovia Saltans”, u których pasja może przerodzić się w karierę zawodową. Przy okazji warto odnotować, że Studium Kulturalno-Oświatowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, w strukturach którego funkcjonuje ZPiT „Resovia Saltans”, od 18 lat prowadzi jedyne w Polsce studia podyplomowe w dziedzinie tańca ludowego, współczesnego i towarzyskiego. Mając na uwadze fakt, że taniec nie jest kierunkiem akademickim w Polsce, ukończenie rzeszowskiej podyplomówki daje w sensie formalnym wysoki stopień wykształcenia zawodowego. Jest to niezwykle interesująca oferta także dla artystów z zespołu „Śląsk”, którzy właśnie na Uniwersytecie Rzeszowskim mogliby uzyskać kwalifikacje zawodowe na poziomie uniwersyteckim. Podsumowując grudniowe warsztaty, członkowie obu grup, zarówno pedagodzy „Śląska”, jak i członkowie „Resovii Saltans”, wyrazili nadzieję na ponowne spotkanie i dalszą współpracę.

Fot. ze zbiorów ZPiT „Śląsk”

LUDWIK
BOROWIEC

GRANTY DLA PRACOWNIKÓW WYDZIAŁU BIOTECHNOLOGII

W 2017 roku w konkursie OPUS dofinansowanie z Narodowego Centrum Nauki otrzymały dwa projekty zgłoszone przez pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego – dra hab. Roberta Pązika, prof. UR i dra hab. Macieja Wnuka, prof. UR. Laureaci konkursu są nauczycielami akademickimi Wydziału Biotechnologii. OPUS to konkurs na projekty badawcze, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów.

Dr hab. ROBERT PAŹIK, prof. UR, będzie realizował projekt zatytułowany „Efekt synergii zmiennego pola magnetycznego i konwersji promieniowania elektromagnetycznego z zakresu I i II optycznej bramki biologicznej na ferrytowych materiałach nanostrukturalnych dla nowoczesnych termicznych terapii chorób geoplastycznych”. Głównym zadaniem jest dążenie do uzyskania materiałów nanostrukturalnych należących do rodziny ferrytów (substancje nieorganiczne), do zastosowań w nowoczesnych terapiach termicznych chorób neoplastycznych, wykorzystując efekt synergii jednoczesnej konwersji oddziaływania zmiennego pola magnetycznego i promieniowania podczerwonego z zakresu pierwszej i drugiej biologicznej bramki optycznej (zminimalizowana absorpcja i rozpraszanie układów biologicznych) na energię ciepłą.

Nowe materiały do hipertermii muszą charakteryzować się zdecydowanie wyższą wydajnością konwersji oraz pozwalać na ograniczenie stężenia nanocząstek w układach biologicznych do bezpiecznych limitów. Obecnie hipertermia jest przedmiotem bardzo intensywnych badań naukowych o globalnym znaczeniu i przedstawia się ją jako przyszłościową, nieinwazyjną metodę leczenia chorób nowotworowych (komunikat American Association for Cancer Research). Idea pomysłu polega na wystawieniu tkanek nowotworowych na selektywne i zlokalizowane działanie podwyższonych temperatur w celu indukcji śmierci komórkowej, a w skrajnych przypadkach nawet ich ablacji. Z uwagi na niewątpliwie ważną i strategiczną rolę badań nad nowymi rozwiązaniami w leczeniu chorób nowotworowych projekt oprócz pogłębiania stanu wiedzy z zakresu wpływu modyfikacji strukturalnych materiału, składu chemicznego ferrytów, rozmiaru cząstek, ich morfologii, parametrów syntetycznych na kształtowanie końcowych właściwości produktu, identyfikacji mechanizmów oddziaływania nanomateriałów na układy biologiczne (linie

komórkowe raka piersi, normalnych komórek piersi oraz monocytów), analizy profilów ekspresji białek, identyfikacji typu stresu komórkowego, czy też inhibicji migracji komórek, starzenia komórek i faktycznych efektów w zwalczaniu komórek raka piersi ma również ogromne znaczenie społeczne i może przyczynić się do znaczącego postępu w skutecznym leczeniu chorób nowotworowych. Wartość projektu 1 873 116 zł.

Dr hab. MACIEJ WNUK, prof. UR, otrzymał dofinansowanie na badania i aparaturę w ramach przyjętego do realizacji projektu „Rola metylotransferazy DNMT2 w regulacji plastyczności genomowej komórek nowotworowych”. W trakcie badań zostanie zweryfikowana hipoteza, według której w komórkach nowotworowych zmiany w poziomie metylotransferazy DNMT2 regulują plastyczność genomową poprzez modyfikację długości telomerów zależną od aktywności telomerazy. Naukowiec będzie szukał odpowiedzi na pytanie, czy DNMT2 może regulować aktywność telomerazy poprzez: metylację komponentu hTERT, zmiany w profilu mikroRNA, zmiany w poziomie telomeric repeat-containing RNAs (TERRA) oraz czy zmiany w poziomie DNMT2 mogą promować zmiany chromosomowe i czy zmiany te będą miały wpływ na fenotyp sekrecyjny komórek. Otrzymane wyniki wniosą istotne, nowe dane dotyczące molekularnych mechanizmów odpowiedzialnych za powstawanie wtórnych zmian chromosomowych oraz zjawisko zmienności międzykomórkowej w populacji komórek nowotworowych. Dr hab. Maciej Wnuk uzyska także istotne, nowe dane na temat mechanizmów regulujących długość telomerów oraz nowych funkcji enzymu DNMT2. Wartość projektu 1 432 920 zł.

LUDWIK
BOROWIEC

NAUKOWA ETIUDA DLA DOKTORANTA Z WYDZIAŁU FILOLOGICZNEGO

Co gry wideo mają wspólnego z literaturą? Na to pytanie szuka odpowiedzi doktorant Wydziału Filologicznego mgr MICHAŁ ŻMUDA, realizując zadania projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Zgłoszony projekt został wyróżniony w ramach konkursu Etiuda 5, jego budżet wynosi 104,7 tys. zł, a opiekunem zadania jest prof. dr hab. Jolanta Pasterska z Instytutu Filologii Polskiej.

Etiuda to konkurs organizowany corocznie przez Narodowe Centrum Nauki, którego celem jest wspieranie obiecujących prac doktorskich. Przyznane w ramach konkursu środki pokrywają stypendium młodego naukowca oraz koszty związane z realizacją zagranicznego

stażu. W piątej edycji Etiudy zgłosiło się 389 badaczy. Ostatecznie wyłoniono 97 laureatów. Wśród nich jest doktorant literaturoznawstwa, mgr Michał Żmuda, który pod kierownictwem prof. dr hab. Jolanty Pasterskiej przygotowuje pracę pt. „Gry jako palimpsesty tradycji li-

terackiej”. W ramach stypendium doktorant wyjedzie na czteromiesięczny staż naukowy do Center for Computer Games Research do Kopenhagi. Jest to jeden z najważniejszych ośrodków akademickich badań nad cyfrowymi mediami i grami wideo. Kierownikiem wizyty będzie prof. Hans-Joachim Backe, który zajmuje się procesami znaczeniowymi w grach.

Celem projektu mgr. Żmudy jest wyjaśnienie medialnych relacji, które powstają na styku literatury i gier cyfrowych. Punktem wyjścia tej rozprawy jest udowodnienie tezy, że gry są medialnymi hybrydami, które zapożyczają metody reprezentacji i kreowania znaczeń od innych mediów. Doktorant zamierza rozwiązać następujące problemy: Jakim procesom transformacyjnym poddawana jest literatura, aby stać się częścią innego medium? Jak gry interpretują medialne właściwości literatury i jej kulturową rolę? Do czego wykorzystują literackość?

– „Każda nowa forma komunikacji, a taką są bez wątpienia gry komputerowe, musi odnieść się do mediów, które istniały przed nią. Kinematografia odnosiła się do teatru, telewizja do kinematografii. Taki proces pozwala nam, odbiorcom, na dostrzeżenie różnic i podobieństw pomiędzy mediami, na ocenę ich potencjału kulturowego. Odwołanie do innej medialności może wynikać z inspiracji, chęci wykorzystania już wypracowanych rozwiązań, ale często też ma pokazać, że to nowe medium jest pod pewnymi względami lepsze od tych, które je poprzedzają. Gry cyfrowe nie są zwykle odbierane jako produkty o dużym potencjale literackim. Ich medialność

jest jednak pełna odwołań do literatury, bo to literatura była dominującym przez wieki nośnikiem treści w kulturze. Gry podszywają się pod bycie produktami literackimi po to, aby podkreślić swój status w kulturze medialnej. Taki zabieg ma świadczyć o tym, że gry, identycznie jak literatura, potrafią przekazywać zajmujące historie i wartościowe idee. Niektóre gry odwołują się jednak do literatury, aby pokazać, że przekraczają ograniczenia starych mediów. Każą nam na przykład skonfrontować linearną opowieść wyrażoną za pomocą języka z proceduralną symulacją fikcyjnego świata. Takie porównanie wypada na niekorzyść tradycyjnej literackości, która nie umożliwia odbiorcy wpływania na kreowaną rzeczywistość” – wyjaśnia mgr Michał Żmuda.

W swojej pracy doktorant bada tzw. intermedialne kombinacje, w wyniku których literackie formy zostają przeniesione w medialność gry; pyta o cel powielania przez gry literackich środków i sposobów organizacji treści; szuka też funkcji, które stoją za reprodukcją procesów związanych z interpretacją oraz odnajdywaniem informacji w literackim tekście. Badania obejmują m.in. przypadki, w których graficzny interfejs gry kontynuuje fizyczne cechy tradycyjnych interfejsów literatury (książki, zwoju, arkusza papieru itp.), bądź też przekształcają literackie formy komunikacji (tworząc np. interaktywne narracje prozatorskie). Pomimo że praca dotyczy produktów elektronicznych, prowadzone w niej analizy wychodzą poza cyfrową tkanę. Mgr Żmuda zauważył bowiem, że fizyczne obiekty medialne mogą stanowić przedłużenie cyfrowej medialności gier (np. gdy

są nieodłączną częścią formy wydawniczej danej gry). Okazuje się więc, że produkty komputerowe są rozszerzane przez materialne, analogowe media. Doktorant przygląda się również fenomenowi intermedialnych odniesień, a więc mechanizmów, które stoją za powstawaniem gier inspirowanych literackimi utworami. W ramach projektu wyróżnia i omawia nowe formy medialne, w przypadku których tekst literacki zostaje przywołany za pomocą „nieliterackich” cech gier (reguł rozgrywki, proceduralności, przestrzenności). Badania obejmują także „growe” adaptacje, w których treści z literackiego utworu są przekazywane nie za pomocą języka, a wirtualnej architektury lub reguł rozgrywki.

Przeprowadzone analizy pozwolą na określenia miejsca literatury w nowym paradygmacie medialnym. – „Mam nadzieję, że moje badania przyczynią się do zrozumienia roli, jaką odgrywa literackość w systemie cyfrowych technologii, a co za tym idzie, także przemian technologicznych i kulturowych, które stały się istotą literatury, a które często wykraczają poza klasyczny obiekt badań literaturoznawstwa. Praca pokaże również, jak gry komputerowe określają swoją medialność w odniesieniu do literackości, jak walczą o własny status we współczesnym systemie medialnym” – przekonuje mgr Żmuda. Rezultaty rozprawy będą mogły być też inspiracją do dalszych rozważań związanych z zastosowaniem literackiego instrumentarium w praktyce tworzenia gier.

Warto dodać, że mgr Żmuda prowadził swoje dotychczasowe badania nie tylko na Uniwersytecie Rzeszowskim. Nagrodzony projekt był także realizowany na Wydziale Mediów Komparatystycznych Massachusetts Institute of Technology (USA) dzięki przyznaniu w 2015 roku stypendium „Fulbright Junior Research Award”. Doktorant jest autorem kilkunastu artykułów naukowych, opublikowanych m.in. w „Tekstach Drugich”, „Kulturze Współczesnej” i „Homo Ludens”. Wyniki swoich badań prezentował na krajowych i zagranicznych konferencjach (m.in. Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, University of Amsterdam, Loyola University New Orleans, University of Gothenburg, Manchester Metropolitan University).

Gra Essex wydana jako elektroniczna powieść

Imitacja literackiej medialności przez interfejs gry Sunless Sea

LUCYNA
KUSTRA-KŁECZEK
BOGDAN
WIERZBIŃSKI

UNIwersytet Rzeszowski + UKRAINA + CHINY

W roku akademickim 2017/2018 Uniwersytet Rzeszowski realizuje drugi projekt z cyklu *Erasmus+* z *krajami partnerskimi*, tym razem nie tylko z Ukrainą, ale i z Chinami. W poprzednim roku akademickim ściśle współpracowano z 12 uczelniami ukraińskimi. W tym roku lista uczelni partnerskich jest bogatsza o cztery uniwersytety: lwowski Ukraiński Uniwersytet Katolicki, lwowski Narodowy Uniwersytet Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. S. Grzyckiego, lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej i Państwowy Uniwersytet Humanistyczny z Równego. W tym roku akademickim na studia (w semestrze letnim) do Rzeszowa przyjedzie 2 studentów z Ukrainy i 2 studentów z Chin, natomiast nauczyciele akademicki i inni pracownicy uczelni partnerskich z tych krajów będą mieli możliwość przyjazdu do UR w celach dydaktycznych i szkoleniowych. Są deklaracje przyjazdu 8 nauczycieli akademickich z Ukrainy i 7 z Chin (przyjazdy w celach dydaktycznych). W celach szkoleniowych przyjadą 2 osoby z Ukrainy i 3 z chińskich uczelni. Z Uniwersytetu Rzeszowskiego na Ukrainę wyjedzie 3 nauczycieli, natomiast do Chin 4. Realizowany projekt cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród społeczności akademickiej naszych uczelni partnerskich, więc Uniwersytet Rzeszowski dodatkowo przyjmie 16 studentów z Ukrainy, 2 z Chin oraz 8 nauczycieli akademickich z Ukrainy i 5 z Chin, którzy nie otrzymają stypendium tylko będą mieli status uczestników programu *Erasmus+* bez dofinansowania. Ponieważ uczelnie ukraińskie są znane naszej społeczności akademickiej, więc w tej publikacji szerzej przedstawione będą tylko chińskie uniwersytety. Na Dongguan University of Technology uczy się około 22 tys. studentów. Jest to uczelnia o bardzo istotnym znaczeniu dla Ministerstwa Nauki ChRL, ponieważ znajdują się tam 4 centra naukowo-badawcze znanych firm (ZTE, Huawei, Siemens oraz Microsoft). W strategii uniwersytetu duży nacisk kładzie się na internacjonalizację uczelni oraz mobilność studentów i nauczycieli akademickich. W 2016 roku podpisano umowę o bilateralnej współpracy pomiędzy Dongguan University of Technology a Uniwersytetem Rzeszowskim. Projekt będzie mieć istotny wpływ na rozwój współpracy z pro-

wincją Guangong, w szczególności z miastem Dongguan leżącym pomiędzy Kantonem a Hongkongiem. Natomiast uniwersytet Guangdong Politechnic Normal University (najdłużej współpracuje z UR), kształcący około 14 tys. studentów, powstał w 1957 roku i jest politechniką o ugruntowanej pozycji w prowincji Guangdong oraz Chinach. Pokłosiem wspólnych przedsięwzięć jest przygotowany program wspólnych studiów na rok 2017/18. Powstały w 1958 roku Guangdong Pharmaceutical University jest dla nas istotny z perspektywy badań naukowych związanych z kierunkiem lekarskim na UR. Przygotowywane są projekty wspólnych badań. We współpracy z chińskimi szkołami wyższymi ważną rolę odegrają uniwersytety rolnicze: Zhongkai University of Agriculture Engineering oraz South China Agricultural University. Z kolei Jinan University jest jednym z najstarszych chińskich uniwersytetów i został założony w XVII w. Uczelnia ta należy do grupy uniwersytetów kluczowych dla rozwoju społeczno-ekonomicznego ChRL. Studiuje tu ok. 50 tys. studentów. Jinan University jest mocno zaangażowany w różne formy współpracy z uczelniami partnerskimi. Guangzhou Maritime University (12 tys. studentów) powstał w 1964 roku. Uniwersytet oprócz wydziałów bezpośrednio związanych z marynarką posiada wydziały realizujące badania dotyczące innowacji, handlu oraz zarządzania portami. Posiada ugruntowaną pozycję na edukacyjnym rynku ChRL. North China University of Technology składa się z kilku szkół: College of Mechanical Electrical and Engineering, College of Information Engineering, College of Economics and Business Administration, College of Architecture, College of Science, College of Humanities and Law, College of Art and College of Continuing Education. Wyżej wymienione kierunki kształcenia są zbieżne z kierunkami kształcenia na UR, stwarzając platformę wymiany myśli i podstawę do rozwoju.

Szczegółowe informacje o przedstawionym w artykule projekcie znajdują się na stronie:

<http://www.ur.edu.pl/en/university/erasmus/erasmus-plus-ka107/erasmus-project-2017-2018-china-ukraine/info-ukraina-chiny>

SŁAWOMIR
SNELA
MAGDALENA
SZCZEPANIK

I RZESZOWSKIE FORUM „TECHNOLOGIA W MEDYCYNIE”

Kierownictwo utworzonego w 2016 roku – w oparciu o rzeszowskie uczelnie wyższe i środowisko biznesu – Klastra Technomed „Technologia w Medycynie” zorganizowało w dniu 17 października 2017 r. I Rzeszowskie Forum Technologia w Medycynie „Od pomysłu do przemysłu”.

Wśród zaproszonych gości byli politycy, naukowcy, przedsiębiorcy oraz prawnicy bezpośrednio związani z rozwojem infrastruktury przemysłowo-medycznej. Celem konferencji było przybliżenie studentom inżynierii medycznej, doktorantom, młodym biznesmenom oraz osobom, które planują stworzenie własnej firmy związanej z przemysłem i medycyną, możliwości rozwoju oraz powołanie forum wymiany doświadczeń, pozyskiwania kontaktów oraz poszukiwania funduszy na prowadzenie działań innowacyjnych i ich wdrażania.

Forum rozpoczęło się od wystąpienia członków zarządu klastra, prof. dra hab. med. **Sławomira Snela** – prezesa oraz prof. dra hab. inż. **Grzegorza Budzika** – wiceprezesa, którzy przywitani zaproszonych. Ponieważ konferencja odbywała się w auli A0 UR, to w naturalny sposób w roli gospodarza wystąpił prof. dr hab. **Sylwester Czopek** – rektor uczelni. Gości honorowych, wykla-

Uczestników forum powitali: prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor UR i prof. dr hab. n. med. Sławomir Snela, prezes Klastra „Technologia w Medycynie”

Wystąpienie prof. dra hab. n. med. Łukasza Szumowskiego, obecnie ministra zdrowia

dowców i uczestników Forum powitał w imieniu władz samorządowych województwa podkarpackiego **Stanisław Kruczek**, członek zarządu.

W panelu wprowadzającym w merytoryczną tematykę spotkania jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. med. **Łukasz Szumowski** – wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego. Swoje wystąpienie poświęcił badaniom naukowym, które mają bezpośredni wpływ na rozwój gospodarki. Omówił zwłaszcza te kierunki badań, które są i będą wspierane przez ministerstwo jako priorytetowe dla polskiej nauki i rozwoju gospodarczego kraju. Następnym prelegentem była **Patrycja Klarecka** – prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która przedstawiła możliwości wsparcia przez PARP rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży medycznej. Omówiła też strukturę działających w Polsce tzw. platform start-upowych i wskazała na potrzebę budowy podobnej struktury na Podkarpaciu celem wspierania mini- i mikrobiznesu, zwłaszcza tworzonego przez młodych ludzi, absolwentów, a nawet studentów kierunków związanych z szeroko rozumianym rozwojem wiedzy medycznej. Ostatnim prelegentem w panelu wprowadzającym był dr hab. **Piotr Zawada** z Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, który przedstawił znaczenie projektów badawczo-wdrożeniowych adresowanych do przedsiębiorców i naukowców, zwłaszcza z terenu Podkarpacia.

Celem kolejnego panelu było zaprezentowanie powiązań między nauką i biznesem, omówienie możliwości współpracy oraz wzajemnych oczekiwań na linii nauka

– biznes. Swoje prezentacje, doświadczenia oraz uwagi zaprezentowali przedstawiciele firm z branży medycznej. **Sanjeev Choudhary** z firmy Medinice (Kielce) omawiał znaczenie wynalazków w medycynie, począwszy od pomysłu poprzez uzyskanie patentu i konstrukcję prototypu. Przedstawiciele firmy Sanofi (Rzeszów), **Małgorzata Jastrzębska** oraz **Sławomir Łagowski**, wystąpili z prezentacją pt. „Przykład dobrych praktyk współpracy nauki i biznesu realizowanych przez firmę Sanofi na Podkarpaciu”, omawiając propozycje firmy dla absolwentów kierunków biotechnologicznych Uniwersytetu Rzeszowskiego i Politechniki Rzeszowskiej.

W kolejnej części forum szczególną uwagę poświęcono możliwościom rozwoju przedsiębiorczości młodych ludzi poprzez budowanie start-upów. **Janusz Homa** oraz **Jacek Szmata** z firmy Ardigen (Kraków) na przykładzie swojej znakomicie prosperującej i dynamicznie rozwijającej się firmy przedstawili budowę i rozwój biotechnologicznego start-upu. Po nich ponownie wystąpił Sanjeev Choudhary z firmy Medinice (Kielce), który tym razem omawiał możliwości rozwoju start-upów branży Medtech.

Dalsza część forum była poświęcona prawnym aspektom prowadzenia biznesu w branży medycznej. Mecenas **Michał Tuszyński**, przedstawiciel kancelarii Axelo (Rzeszów), omawiał zagadnienia związane z prawem patentowym w medycynie, a **Kornel Łukaszczyk** z firmy TÜV NORD przedstawił przebieg procesu oce-

Zaproszeni goście i uczestnicy forum w auli budynku AO

ny zgodności wyrobów medycznych. Na zakończenie tej części forum swój wynalazek, szeroko już znany w Polsce, tzw. „rampę” nastawną do pokonywania przeszkód poprzecznych, zaprezentował dr hab. inż. **Sławomir Miechowicz**, profesor Politechniki Rzeszowskiej.

W ostatnim panelu forum skupiono się na możliwościach rozwoju międzynarodowego i ekspansji na rynki zagraniczne polskich firm z branży medycznej. Swoje doświadczenia w tym zakresie zaprezentowali przedstawiciele firm z różnych gałęzi przemysłu. **Adrian Król** z Grupy Nowy Styl (Kraków/Krosno) przedstawił historyczne początki oraz dynamiczny rozwój firmy braci Krzanowskich. W imieniu przedstawicieli Klastra „Dolina Lotnicza” wystąpił ponownie dr hab. Piotr Zawada (RARR Rzeszów), który omówił historię rozwoju lotnictwa i przemysłu lotniczego w Polsce Południowo-Wschodniej oraz zaprezentował cele i zadania Klastra „Dolina Lotnicza”. Ostatnią prelegentką podczas forum była **Bożena Świerbutowicz** z Australijskiej

Komisji Handlu i Inwestycji przy Ambasadzie Australii w Polsce, która przybliżyła uczestnikom zakres obecnej i planowanej na przyszłość współpracy pomiędzy Polską i Australią w zakresie przemysłu i prac naukowo-badawczych.

Konferencję podsumował prof. dr hab. n. med. Sławomir Snela, prezes zarządu Klastra „Technologia w Medycynie”, który uznał, że takie przedsięwzięcia są niezwykle cenne dla rozwoju Podkarpacia. Prezes podziękował wszystkim prelegentom za ciekawe i inspirujące wystąpienia oraz zaprosił na drugie forum w 2018 roku.

W trakcie przerw w obradach uczestnicy forum mieli również możliwość zapoznać się z ofertą firm medycznych: Stryker, Implantcast oraz Johnson and Johnson, których przedstawiciele prezentowali w budynku UR swoje wyroby i chętnie odpowiadali na zadawane pytania.

Fot. organizatorzy forum

I RZESZOWSKIE FORUM
TECHNOLOGIA W MEDYCYNIE
RZESZÓW - 17.10.2017

 TECHNOMED
TECHNOLOGIA W MEDYCYNIE

ANDRZEJ
URBANIK

RZESZOWSKIE SPOTKANIE ELEKTORADIOLOGÓW

W dniach 4–5 listopada 2017 r. na Uniwersytecie Rzeszowskim odbyło się sympozjum naukowo-szkoleniowe „Radiologia Wspólna Sprawa” (RWS 2017). To ważne spotkanie środowiska techników elektroradiologii oraz fizyków/inżynierów medycznych z udziałem lekarzy radiologów zgromadziło 270 uczestników (było znacznie więcej chętnych, ale nie starczyło dla nich miejsca w naszej reprezentacyjnej auli). Na program złożyło się 35 wykładów prezentujących wysoki poziom i obejmujących szeroki oraz interesujący zakres tematyczny. Interesująca była towarzysząca imprezie wystawa o życiu i działalności Marii Skłodowskiej-Curie w 150. rocznicę jej urodzin. Zwyczajowo część uczestników RWS zwiedziła zaplecze dydaktyczno-naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, gdzie kształcą się elektroradiolodzy i – jak zwykle – zrobiło to na zwiedzających duże wrażenie.

W organizacji imprezy uczestniczyli pracownicy Katedry Elektroradiologii Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego, a także działające tu koło naukowe „Młoda Elektroradiologia”.

Fot. organizatorzy sympozjum

ALEKSANDRA
STEFANOWICZ
MATEUSZ ŚLIWA

COP I JEGO IMPLIKACJE DLA LOKALNEGO RYNKU PRACY

W dniu 23 listopada 2017 r. na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowa „Centralny Okręg Przemysłowy i jego implikacje dla lokalnego rynku pracy”. Wydarzenie zorganizowane przez Koło Naukowe Ekonomistów „Interkreator” we współpracy z Kołem Naukowym Studentów i Doktorantów Historii zgromadziło nie tylko pracowników naukowych i studentów naszej uczelni, ale także reprezentantów ośrodków przemysłowych z Podkarpacia oraz przedstawicieli jednostek samorządowych. Konferencja, w której uczestniczyło blisko dwieście osób, miała na celu przedstawienie refleksji ekonomistów i historyków nad wydarzeniami z końca lat trzydziestych XX wieku w kontekście ich wpływu na regionalny i lokalny rynek pracy.

W skład rady programowej, której przewodniczyła dr hab. **Anna Barwińska-Małajowicz**, prof. UR (jednocześnie opiekun Koła Naukowego Ekonomistów „In-

terkreator”), weszli m.in. dr hab. **Bogusław Ślusarczyk**, prof. UR oraz dr hab. **Edyta Czop**, prof. UR oraz wielu innych znamienitych specjalistów.

Spotkanie rozpoczęły wystąpienia gości honorowych: prof. dra hab. **Marka Koziorowskiego** – prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą w UR, dr hab. **Wiesławy Kuźniar**, prof. UR – prodziekana Wydziału Ekonomii, **Piotra Pilcha** – wicewojewody podkarpackiego, **Tomasza Czopa** – dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, **Witolda Darłaka** – starosty powiatu ropczycko-sędziszowskiego oraz posła **Kazimierza Moskala**.

W pierwszej części konferencji zaprezentowano referaty dotyczące podkarpackich ośrodków przemysłowych będących spadkobiercami projektów realizowanych w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego: Huty Stalowa Wola S.A., PZL Sędziszów S.A., Gumat Róg, Pawlikowski sp. j. oraz prelekcję dotyczącą Doliny Lotniczej. Podjęty został także temat Rzeszowa jako miasta inwestującego w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego.

W drugiej części konferencji przedstawiono prezentacje dotyczące wizyty prezydenta RP Ignacego Mościckiego w Centralnym Okręgu Przemysłowym oraz rzeszowskich początków COP-u w reporterskim zapisie Melchiora Wańkowicza i Jerzego Ostrowskiego. Następnie prezentowali swoje opracowania członkowie Koła Naukowego Ekonomistów „Interkreator” oraz Koła Naukowego Studentów i Doktorantów Historii. Studenci przedstawili rozważania oscylujące wokół polityki ka-

drowej i szkoleniowej ośrodków przemysłowych oraz jej wpływu na lokalny rynek pracy. Referaty dotyczyły także zagadnień rozwoju zawodowego jednostki i zarządzania pracownikami na przykładach wybranych przedsiębiorstw. Obrady wieńczyły przemówienia podsumowujące konferencję wygłoszone przez przewodniczących obu kół naukowych, Mateusza Śliwę i Krystiana Propoli. Studenci uznali, że zorganizowanie konferencji było doskonałym sposobem uczczenia 80. rocznicy powstania Centralnego Okręgu Przemysłowego, a podjęte rozważania zainspirowały uczestników spotkania nie tylko do indywidualnego zgłębiania historii i funkcjonowania COP, ale również mogą być istotnym przyczynkiem do poszukiwania rozwiązań współczesnych problemów gospodarczych.

Nie było przypadkowe to, iż swoje siły przy organizacji konferencji połączyły dwa koła naukowe, ekonomistów i historyków. Wydarzenie było świetną okazją do zauważenia związków między współczesnością i historycznymi gospodarczymi zmianami na Podkarpaciu przed laty. Z drugiej strony historycy mogli bliżej przyjrzeć się ówczesnym procesom decyzyjnym z zakresu działań ekonomicznych i ich wpływowi na bieg historii. Jak się okazuje, z pozoru niezwiązane ze sobą kierunki mają wiele wspólnego, a współpraca interdyscyplinarna niesie wiele korzyści dla obu stron.

Fot. organizatorzy konferencji

JANUSZ R.
MROCZEK

KONFERENCJA NAUKOWA „PRODUKCJA I BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOCİ”

Katedra Przetwórstwa i Towaroznawstwa Rolniczego wraz ze Stowarzyszeniem Naukowo-Technicznym Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego – Podkarpackim Oddziałem Wojewódzkim w Rzeszowie 17 grudnia 2017 roku zorganizowała pod patronatem J.M. Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego konferencję naukową „Produkcja i bezpieczeństwo żywności”. W spotkaniu tym uczestniczyli pracownicy uczelni, technologowie reprezentujący zakłady spożywcze województwa podkarpackiego, członkowie Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego oraz studenci Wydziału Biologiczno-Rolniczego. W konferencji wzięło udział 140 osób zainteresowanych problematyką produkcji i bezpieczeństwa żywności.

Obrady otworzył prof. dr hab. **Marek Zin**, który powitał przybyłych gości i nakreślił perspektywy oraz najnowsze trendy w produkcji żywności w Polsce. Podczas obrad przedstawiono 4 referaty oraz 13 doniesień w postaci posterów, które informowały o istotnych problemach badawczych z zakresu produkcji i bezpieczeństwa żywności. Prelegentami byli: dr n. med. **Mariusz Dąbrowski** z Wydziału Medycznego UR, dr hab. inż. **Mariusz Rudy** z Wydziału Biologiczno-Rolniczego, dr inż. **Małgorzata Karbarz** z Wydziału Biotechnologii oraz inż. **Sylwia Kucharyk** ze Studenckiego Koła Naukowego Oceny i Przetwórstwa Żywności „Kabanos”.

Dr n. med. Mariusz Dąbrowski przedstawił zależność pomiędzy jakością żywności a ryzykiem wystąpienia chorób cywilizacyjnych, które są obecnie jednym z największych problemów zdrowotnych społeczeństw krajów wysokorozwiniętych. Chorobami cywilizacyjnymi

stwarzającymi największe zagrożenie są: cukrzyca, schorzenia układu krążenia, nowotwory oraz nadwaga i otyłość. Jedną z głównych przyczyn występowania wymienionych schorzeń są nieprawidłowe nawyki żywieniowe.

Dr hab. inż. Mariusz Rudy także podkreślił, że problemem współczesnego człowieka są nadwaga i otyłość, które bardzo często związane są ze spożywaniem dużych ilości mięsa. Mięso pozyskiwane z przemysłowych technologii chowu zwierząt gospodarskich może być przyczyną szeregu chorób, poczynając od alergii, a na nowotworach kończąc. Obecność w takim surowcu mięsnym

niebezpiecznych związków chemicznych (np. pozostałości środków ochrony roślin, dioksyn, antybiotyków, metali ciężkich) wynika z zanieczyszczeń środowiska naturalnego, które przenikają do wszystkich ogniw łańcucha troficznego i mogą stać się źródłem związków o działaniu mutagennym lub kancerogennym w organizmie ludzkim.

Dr inż. Małgorzata Karbarz zwróciła uwagę na obecność kwasów nukleinowych w surowej i nisko przetworzonej żywności (warzywa, ryby, owoce morza i mięso). Są one niedocenianym składnikiem wpływającym nie tylko na sensoryczne właściwości żywności, ale również optymalizującym funkcjonowanie organizmu ludzkiego poprzez stymulowanie odporności. Wchłaniane z żywnością kwasy nukleinowe mogą mieć także wpływ na regulację ekspresji genów.

Z kolei inż. Sylwia Kucharyk w przedstawionym referacie porównała przydatność mięsa dzików i tuczników. Mięso dzików odznacza się niską zawartością tłuszczu i wysoką zawartością białka, z czym wiąże się relatywnie niewielka kaloryczność tego surowca i jego prozdrowotne walory. Dlatego warto promować dziczyznę, gdyż krajowy rynek jest słabo rozwinięty, a jej spożycie jest niewielkie. Konieczne jest zatem wprowadzenie zmian w skupie i sprzedaży detalicznej, jak również bardziej intensywnej reklamie tego asortymentu żywności.

Produkcja i bezpieczeństwo żywności są obszarami obejmującym między innymi takie dziedziny wiedzy, jak

przetwórstwo żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, metody oceny żywności, rynek i marketing oraz systemy zarządzania jakością, w tym zarządzanie bezpieczeństwem żywności. Jakość jest istotnym elementem wpływającym na zachowania konsumentów, a ich wybory mogą być pochodną właściwości sensorycznych, trwałości, funkcjonalności, bezpieczeństwa i cech zdrowotnych produktu żywnościowego. Konferencja była doskonałą płaszczyzną do zaprezentowania najważniejszych zagadnień związanych z produkcją i bezpieczeństwem żywności oraz wymiany poglądów między pracownikami nauki i praktykami, którzy stykają się na co dzień z różnymi problemami dotyczącymi produkcji bezpiecznej dla potencjalnego konsumenta żywności.

Towarzyszące konferencji spotkanie towarzyskie było także okazją do obejrzenia wystawy prac malarskich prof. dra hab. Marka Zina, kierownika Katedry Przetwórstwa i Towaroznawstwa Rolniczego. Prezentowano kilkadziesiąt obrazów olejnych, które wyszły spod pędzla Profesora i zostały przyjęte z wielkim zainteresowaniem przez uczestników konferencji. Po zakończeniu części oficjalnej odbyła się degustacja produktów spożywczych dostarczonych przez zakłady przetwórcze naszego regionu oraz wędlin wyprodukowanych przez studentów w ramach zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników Katedry Przetwórstwa i Towaroznawstwa Rolniczego.

Fot. M. Gil

ZBIGNIEW
SARNA

ŚWIĘTOWANIE NA BASENIE

20 grudnia 2017 r. po raz 22 odbyły się na pływalni krytej ROSiR w Rzeszowie Świąteczne Zawody Pływackie, które są jednocześnie mistrzostwami UR w pływaniu. Uczestniczyło w nich kilkudziesięciu studentów studiów dziennych, zaocznych oraz pracowników i absolwentów UR. Bezpośrednio przed zawodami swoimi nieprzeciętnymi umiejętnościami popisali się dwaj najlepsi w Polsce zawodnicy skoków do wody – **Andrzej Rzeszutek** (absolwent WF UR) oraz **Kacper Lesiak** (student Politechniki Rzeszowskiej). Podopieczni Andrzeja Kozdrańskiego (absolwent WF WSP) – trenera kadry narodowej Polski w skokach do wody wykonali bardzo trudne skoki indywidualnie i synchroniczne z trampoliny 1-metrowej. Następnie przy zgaszonych światłach

do melodii kolęd zawodniczeki sekcji pływackiej zaprezentowały układ pływających choinek i stroików. Sportową rywalizację rozpoczął krótkim wystąpieniem dr hab. **Wojciech Walat**, prof. UR – prorektor ds. studenckich w towarzystwie prezesa AZS UR dra hab. **Emiliana Zadarko**, prof. UR i mgra **Tomasza Świątka** – dyrektora CSiR UR. Pomysłodawcą i głównym organizatorem wydarzenia, jak co roku, był mgr **Zbigniew Sarna**, którego wspomagali pracownicy CSiR oraz AZS UR.

Wręczenie nagród i towarzyszące temu spotkanie towarzyskie odbyło się w pubie Tawerna Żeglarska. Sponsorami zawodów były firmy: Greinplast-Chemia Budowlana, Cutline-Wear Faktory, Muro-Tech S.C J. Miłoś, B. Serwiński oraz Pub Tawerna Żeglarska.

Fot. J. Zydróż

KATARZYNA
WARDAK

PO RAZ PIĄTY W KRYNICY

136 osób – pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego, członków Stowarzyszenia Studentów i Absolwentów UR oraz ich rodzin wycoczywało w dniach 4–7 stycznia br. w Krynicy-Zdroju. Organizatorami tego wyjazdu – podobnie jak w ubiegłych latach – byli pracownicy Centrum Sportu i Rekreacji oraz Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów UR. Pomimo wiosennych niemalże temperatur, nie zabrakło zimowych atrakcji – od nauki i doskonalenia jazdy na nartach i snowboardzie po szusowanie w zorganizowanym po raz pierwszy slalomie. Nad poprawnością zawodów czuwali instruktorzy: mgr Marcin Sobczak i mgr Marcin Posiak (absolwenci WWF UR). Ale nie miejsce, lecz udział i rywalizacja były zasadniczym celem organizowanego po raz pierwszy slalomu, co postawili sobie za cel w tegorocznym wyjeździe do Krynicy prezes SSiA UR mgr Paweł Stawarz i koordynator ds. sportu i rekreacji stowarzy-

szenia mgr Adam Maryniak. Wszyscy uczestnicy rywalizacji otrzymali pamiątkowe dyplomy, a najlepsi medale.

Instruktorzy: mgr Adam Maryniak, mgr Filip Peliszko, Roman Peliszko i mgr Arkadiusz Leśniak-Moczuk dbali o dzieci i dorosłych na stokach Arena Słotwiny w Krynicy i Stacji Narciarskiej w Tyliczu oraz atmosferę wieczornych spotkań towarzyskich. Integracyjnym rozgrywkom i wspólnej zabawie nie było końca. Były wieczorki taneczne i konkursy kolęd oraz piosenki rajdowo-turystycznej i karaoke. O najmłodszych zadbali animatorzy czasu wolnego: Marta Tabaczyńska-Latocha i Grzegorz Latocha, organizując popołudniowo-wieczorne atrakcje dla naszych milusińskich. Grupa „turystyczna” pod przewodnictwem dra Sławomira Schultisa, dyrektora Centrum Języków Obcych, przemierzała szlaki turystyczne Krynicy i okolic.

Fot. M. Maryniak

ADAM
MARYNIAK
DARIUSZ
POPEK

PIERWSZY MIĘDZYNARODOWY AKADEMICKI TURNIEJ SZACHOWY

Wydarzeniem towarzyszącym VI Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Kaukaz – Historia – Przemiany – Perspektywy” był Akademicki Turniej Szachowy o Puchar Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego. Organizatorami turnieju byli: **Jerzy Cypryś** – przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego, kierownictwo Wydziału Wychowania Fizycznego, Centrum Sportu i Rekreacji oraz Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Przedsięwzięcie patronatem honorowym objął prof. dr hab. **Sylwester Czopek** – rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego. Koordynatorem turnieju był mgr **Adam Maryniak** (st. wykładowca w CSiR UR, opiekun Sekcji Szachowej KU AZS UR), a sędzią głównym zawodów mgr inż. **Maciej Woźniak**.

Celem turnieju było nawiązanie kontaktów pomiędzy szachistami z UR i przebywającymi w Rzeszowie szachistami z uczelni wyższych z Baku, Erywania i Tbilisi.

Turniej został zorganizowany (13 października 2017 r.) w budynku A0 Uniwersytetu Rzeszowskiego. Otwarcia dokonali: dr hab. **Krzysztof Żarna**, prof. UR – prodziekan Wydziału Socjologiczno-Historycznego i mgr **Tomasz Świątek** – dyrektor CSiR UR. W zawodach uczestniczyli naukowcy biorący udział w rzeszowskiej konferencji, studenci i doktoranci oraz osoby zaproszone przez organizatorów. Zawody rozgrywano w systemie szwajcarskim, kontrolowanym na dystansie 4 rund, w tempie gry 10 minut na zawodnika. Zdobywcy czołowych miejsc w poszczególnych grupach otrzymali Puchary Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego, które wręczał dr hab. **Józef Cebulski**, prof. UR – prorektor ds. infrastruktury i współpracy z gospodarką.

Zwycięzcą turnieju został dr hab. **Jan Pisuliński**, prof. UR (mistrz międzynarodowy, członek Sekcji Szachowej KU AZS UR), II miejsce przypadło mgr. **Janowi Augustynowi** – absolwentowi prawa UR, kapitanowi

reprezentacji UR na Akademickie Mistrzostwa Polski w Szachach), a III miejsce zajął **Robert Brak**, student II roku inżynierii bezpieczeństwa UR. Za nimi uplasowali się goście z Rosji, Gruzji i Azerbejdżanu: **Rustan Begeulov**, **Giorgi Kvinikadze** i **Tamina Aslanova**. W kategorii dzieci i młodzieży najlepszy był **Sebastian Zieliński**, drugie miejsce zajął **Mateusz Kusiak**, a trzecie **Wojciech Drygaś**. Najlepszą studentką – szachistką została **Anna Trybowska** z I roku ekonomii UR.

Po raz pierwszy na Uniwersytecie Rzeszowskim rozgrywano turniej w tak doborowym szachowym międzynarodowym gronie. Stworzone zostały warunki do rozwoju współpracy między ośrodkami naukowymi z Polski i z Kaukazu, także na kanwie sportowej. Zawody zostały uznane za wyjątkowo udane i interesujące przedsięwzięcie. Władze Uniwersytetu Rzeszowskiego, organizatorzy konferencji oraz uczestnicy i zgromadzeni goście wyrazili duże zainteresowanie kontynuowaniem tej inicjatywy oraz rozwijaniem współpracy w tym zakresie w przyszłości.

Fot. M. Świącicki

ADAM MARYNIAK

V GRAND PRIX UNIwersYTETU RZESZOWSKIEGO

KU AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego – Sekcja Szachowa, uniwersyteckie Centrum Sportu i Rekreacji, przy współpracy z Samorządem Studentów i Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów UR, od pięciu lat organizują Grand Prix Uniwersytetu Rzeszowskiego w Szachach.

W tegorocznej rywalizacji uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i średnich, studenci, absolwenci i pracownicy UR oraz zaproszeni przez organizatorów czołowi szachiści z klubów Podkarpacia i Małopolski.

Czwarty turniej z tegorocznego cyklu odbył się 18 stycznia i zwyciężył w nim **Maciej Marszałek** (Sandecja Nowy Sącz), wygrywając wszystkie pięć partii przed **Krzysztofem Pulikiem** (Parnas Stara Wieś) i **Mateuszem Kusiakiem** (SP nr 27, Rzeszów), który po raz pierwszy znalazł się, jako 10-latek, na medalowej pozycji wśród seniorów.

W klasyfikacji generalnej po rozegranych dotychczas 4 turniejach prowadzi **Maciej Marszałek** przed **Krzysztofem Pulikiem** i **Janem Augustynem** (RzKSz Rzeszów). Na czwartym miejscu jest **Anna Trybowska** (Orlik Rudnik n/Sanem – studentka I roku ekonomii UR). Na piątym miejscu jest **Mateusz Lach** (Bystrovia Bystrowice), a szóste zajmuje **Mateusz Kusiak**.

Finałem prowadzonych rozgrywek będzie IV symultana z arcymistrzynią szachową **Kariną Szczepkowską**, zorganizowana w rocznicę przyjęcia przez Sejm ustawy o utworzeniu Uniwersytetu Rzeszowskiego.

ADAM
MARYNIAK

TURNIEJ SZACHOWY O PUCHAR JM REKTORA UNIwersYTETU RZESZOWSKIEGO

Sekcja Szachowa Klubu Uczelnianego AZS wraz z Centrum Sportu i Rekreacji, Samorządem Studentów i Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Rzeszowskiego po raz szósty zorganizowała Świąteczny Turniej Szachowy o Puchar JM Rektora UR prof. dra hab. Sylwestra Czopka. Grano 21 grudnia 2017 roku w sali Senatu UR. Zawodników podzielono na kilka grup i klasyfikowano w kilku kategoriach: szkoły podstawowe, szkoły średnie, studenci, absolwenci, pracownicy UR i kategoria open. Wyniki tego turnieju zostały zaliczone do klasyfikacji generalnej V edycji Grand Prix UR w Szachach.

Otwarcia turnieju dokonali: mgr **Tomasz Świątek** – dyrektor CSiR UR, mgr inż. **Maciej Woźniak** – sędzia główny turnieju i mgr **Adam Maryniak** – opiekun Sekcji Szachowej KU AZS UR.

Po ponad trzygodzinnych zmaganiach szachowych rywalizację w najważniejszej kategorii open wygrał **Jan Augustyn** (absolwent prawa UR) przed **Krzysztofem Pulikiem** i **Kamilem Smuszem**.

W grupie uczniów szkół podstawowych zwyciężył **Adam Mac** przed **Jakubem Czyrkiem** i **Jakubem Koperem**. W kategorii szkół średnich zwyciężył **Adrian Miąsik**. Wśród studentek najlepszą okazała się **Katarzyna Rymarowicz** z I roku ekonomii (UR), a wśród studentów **Bogdan Mandryk** z SJP „POLONUS” przed **Robertem Brakiem** (II r. inżynieria bezpieczeństwa) i **Arturem Pilchem** (II r. informatyki).

W kategorii absolwenci pierwsze miejsce przypadło **Marcinowi Mali** przed **Mateuszem Lachem** i **Gabrielem Sacharczukiem**. Wśród pracowników UR najlepszym okazał się dr **Miłosz Szczudło**, drugie miejsce zajął mgr **Zenon Sacharczuk**, a trzecie dr **Karolina Cynk**.

W uroczystym zakończeniu VI Świątecznego Turnieju Szachowego uczestniczył prof. dr hab. Sylwester Czopek – rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, który uczestnikom turnieju wręczył puchary, dyplomy i nagrody rzeczowe. Fundatorami nagród rzeczowych dla szachistów byli: Klub Uczelniany AZS UR i prezes dr hab. Emilian Zadarko, prof. UR, Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów UR i prezes mgr Paweł Stawarz, Samorząd Studentów UR i przewodnicząca samorządu Joanna Paździor oraz Centrum Sportu i Rekreacji UR i dyrektor mgr Tomasz Świątek.

Fot. T. Marut

Gazetę Uniwersytecką wydaje Uniwersytet Rzeszowski za zgodą Rektora.

Autorzy tekstów i współpracownicy nie otrzymują honorariów za publikacje.

Zastrzegamy sobie prawo skracania, adiustacji tekstów i zmiany tytułów. Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 1642-6797

Druk: ZIMOWIT

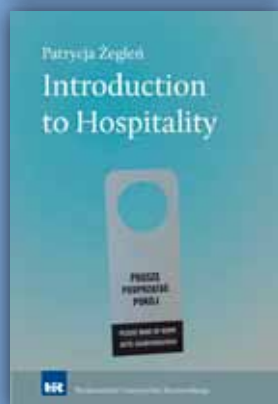
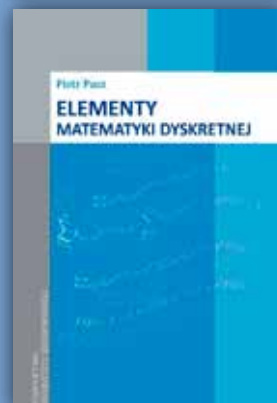
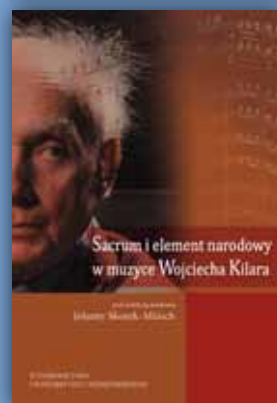
Adres Redakcji: 35-959 Rzeszów, ul. prof. S. Pigoń 8, tel. 17 872 14 14, gazetaur@ur.edu.pl

Redakcja: inż. Ludwik Borowiec, dr Dariusz J. Majkowski

Fot. na okładce: J. Zydrzeń, nakład: 1200 szt.

Nowości WYDAWNICZE

Prezentowane książki można nabywać, składając zamówienie pocztą elektroniczną lub bezpośrednio w Wydawnictwie (pok. 112; ul. prof. S. Pigonia 6, 35-310 Rzeszów).

Wydawnictwo UNIwersytetu Rzeszowskiego
e-mail: wydaw@ur.edu.pl, <http://wydawnictwo.ur.edu.pl>